

ინტერვიუ ჯოსარ დუდაევიძის

3

გახსოვდეს აფხაზეთი

საპარატისტიკო უკავშირეობის არიან
სამართალდამცავი ორგანოების მუშაობით

აფხაზეთის რაიონის მონაცემებით, 14 მარტს სოხუმში გაიმართა სეპარატისტული პროკურატურის კოლეგიის გაუარყოფითი სხდომა, რომელსაც ესწრებოდნენ სეპარატისტთა მთავრობის შინაგან საქმეთა მინისტრი გენერალ-მაიორი გივი აგრა და პროკურორი ანრი ჯერგენია, აფხაზეთის სხვადასხვა რაიონებისა და ქალაქების პროკურორები, სამხედრო და სატრანსპორტო პროკურატურების და სხვა სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენლები.

სხდომაზე აღინიშნა, რომ არადაპყვავილელები სამართალდამცავი ორგანოების მუშაობა დამნაშავეობასთან. კერძოდ, სეპარატისტებმა აღიარეს, რომ გაუხსნელია მკვლელობების, ყაჩაღობის, ადამიანთა გატაცების და ნარკოტიკების უპირაფის ფაქტები.

გამოხსენებულმა ყურადღება მიაპყრეს იმას, რომ მომავალში გამორიცხული უნდა იყოს ადამიანების არაკანონიერი დამატყვევების ფაქტები.

სხდომაზე გამოვიდა სოკრატ ჯინჯოლია. კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილება სეპარატისტთა სამართალდამცავი ორგანოების მუშაობის გაუმჯობესების შესახებ.

ეს მიწვევები შეიძლება როდია, როცა სეპარატისტები ცდილობენ მიიტონ ზომები კრიმინალური ელემენტების წინააღმდეგ, მაგრამ დღემდე განხორციელებულმა ღონისძიებებმა არაერთი შედეგი არ გამოიღო.

აფხაზეთის გამგანული დიასპორა ბააქტიურდა

სეპარატისტთა საინფორმაციო სამსახურები ბოლო დროს გადასცემენ მასალებს და ცნობებს იმის შესახებ, რომ აფხაზეთის გერმანული დიასპორა გააქტიურდა. სოხუმის რაიონის მონაცემებით, დღეისათვის აფხაზეთში ცხოვრობს გერმანული ეროვნების 100 ადამიანი. აფხაზეთის გერმანელთა კულტურულ-საქველმოქმედო საზოგადოება შეიქმნა 1992 წელს და იგი დღესაც აგრძელებს თავის საქმიანობას. საზოგადოებასთან სოხუმში ფუნქციონირებს საკერძო სკოლა, სადაც სწავლობენ გერმანულ ენას, ლიტერატურას და ისტორიას.

როგორც აფხაზეთის რაიონი იტყობინება, ამ დღეებში საზოგადოებამ მომართვა გაუგზავნა გერმანიის ქრისტიანულ ორგანიზაციებს და სთხოვა მათ დახმარება გაუწიონ აფხაზეთში ლიუტერანთა ეკლესიის მშენებლობაში. შემოდინებული საზოგადოების თავმჯდომარე ნელი ლასმა განაცხადა, რომ მათი ორგანიზაცია აქტიურად თანამშრომლობს „რუსეთის გერმანელთა კავშირთან“ და სახელმწიფოთაშორისი გერმანელთა ცენტრალურ კავშირ „ფაუდაუსთან“.

თენგიზ კაპორია,

საქინფორმის კორესპონდენტი

განათლების სისტემა შველას ითხოვს

16 მარტს პრეზიდენტის მოადგილემ ირაკლი მენაღარიშვილმა გამართა თათბირი საქართველოს განათლების სისტემის რეფორმის მომზადების შესახებ. თათბირს ესწრებოდნენ განათლების მინისტრი თამაზ კვაჭანტირაძე, რექტორთა-საბჭოს თავმჯდომარე როინ მეტრეველი, სხვა ოფიციალური პირები. გამართა საუბარი-იმ პროექტების შესახებ, რომლებიც წარდგენილია განათლების სამინისტროს, საპარლამენტო კომისიის, რექტორთა საბჭოსა და მოქალაქეთა კავშირის მიერ.

ბატონმა ირაკლი მენაღარიშვილმა აღნიშნა, რომ წარდგენილი დოკუმენტებიდან გათვალისწინებული უნდა იყოს ყველა რაციონალური წინადადება და განხილული იქნეს საერთო კონტექსტში გადაწყვედა, რომ კომისია ამ სახის თათბირებს მომავალშიც გააგრძელებს. ყოველი წარდგენილი დოკუმენტი დაიხვეწება, შესაბამისობაში მოვა საერთო კანონმდებლობასთან.

მინისტრთა კაბინეტის პრეზენტარი

კრიმინალური ქრონიკა

ნუ დატოვებთ განაპი შუალს!

საქინფორმის კორესპონდენტის ცნობით, 16 მარტს დაახლოებით 01 საათზე დაუდგენელი ორი ბოროტოქმედი შეიჭრა ვაჟა ფშაველას გამზირზე №40-ში მდებარე ბანკ „კადაშიის“ ტერიტორიაზე. იარაღის მუქარით შეიპყრეს დარაჯი, გატყვეს შენობის ოთახი, რომელიც ბანკს ეკუთვნის და გაიტაცეს 13 ათას 473 ამერიკული დოლარი.

მოიპარეს 500 კილოვატის ელსადენი

საქინფორმის კორესპონდენტის ცნობით, ბაღდათის რაიონის სოფელ ზეგანის ტერიტორიაზე, დაუდგენელმა ბოროტოქმედებმა მოიპარეს 500 კილოვატის ნაწილობრივ დაინტეგრირებული ელსადენი.

ენერგეტიკა

ენერგეტიკის შეიძლება სერიოზულად დაზიანდეს

საქინფორმის კორესპონდენტის ცნობით, ენერგეტიკის წყალსაცავის დონე მინიმალურზე (ზღვის დონიდან 440 მეტრი) მდგომარეობაშია და 414 მეტრი ნიშნულს მიაღწია მუხედვად ამისა ჰესი საღამოს და ღამის საათებში ფანჯარაში 200 მეგავატამდე დღისით კი 120-150 მეგავატა ელექტროენერგიის გამოტყვევებას. საქინფორმის კორესპონდენტის ცნობით, ენერგეტიკის სექტორში უფროსი მოადგილის ბორის კოფორიძის აზრით, ამ ბოროტებში ენერგეტიკის შემდგომ ექსპლოატაციას შეიძლება მოჰყვეს კაშხლის დაზიანება და ეს იმ დროს, როცა კაშხალში უკვე რამდენიმე წელია გაჩნდა დეფექტები ჰესის მოვლა კი, მოადგილეთა სიტუაციის გამო, სრულფასოვნად ვერ ხერხდება.

თინვალის სულს დაფავს

თინვალის წყალსაცავში წყლის დონე ზღვის დონიდან მინიმალურ ნიშნულს — 770 მეტრს მიაღწია. ამის გამო, თინვალის სიმძლავრე 20 მეგავატს არ აღემატება. შექმნილ ბოროტებში, ეს უზარმაზარი ნაგებობა მხოლოდ რესპუბლიკის დედაქალაქის სასმელი წყლით მომარაგების ამოცანას ასრულებს.

(სამინფორმის)

კრიზისთა მონაცხრიბებისთვის

16 მარტს საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურმა ედუარდ შევარდნაძემ მიიღო გაეროს მისიის ხელმძღვანელი საქართველოში თეოდორ სტარჩევიჩი.

საუბარი შეეხო გაეროს ეგიდით მიმდინარე აფხაზეთის კონფლიქტის მოწესრიგებას და, კერძოდ, მარტის პირველ რიცხვებში შემდგომ ექსპერტთა შეხვედრას აფხაზეთის პოლიტიკური სტატუსის შესახებ. მარტშივე გაიმართება იგივე ჯგუფის მორიგი შეხვედრა. ისაუბრეს აგრეთვე ლტოლვილთა და იძულებით გადაადგილებულთა დაბრუნების საკითხის თაობაზე.

სახელმწიფოს მეთაურმა მადლობა

გადაუხადა გაეროს მისიის ხელმძღვანელს გაწეული მუშაობისთვის.

++

იმავე დღეს საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურმა ედუარდ შევარდნაძემ მიიღო ევროპაში უშიშროებისა და თანშრომლობის ორგანიზაციის მისიის ხელმძღვანელი საქართველოში ჰანს იორგ აიფი.

საუბარი შეეხო 1 მარტს ვლადიკავკაში საქართველოს პოლიტიკური პარტიების და ყოფილი საზრეთ ოსეთის საზოგადოებრიობის წარმომადგენლებთან შეხვედრას. როგორც სტუმარმა აღნიშნა, ავტონომიის პროექტს ვლადიკავკაში მხარი დაუჭირა საქართველოს სამმა პოლიტიკურმა პარტიამ.

ფაქტები და მოვლენები

შემოწმება რას უშვავის

ამერიკა-საქართველოს ერთობლივმა ფირმა „გრეკოპ“ თბილისში ჩამოიტანა პორტატული ზელსაწყობი, რომელიც ამოწმებს ბენზინის ზარისხს კერძოდ, მასში ოქტანის შემცველობის კოეფიციენტს აქამდე ბენზინის ზარისხიანობის დადგენას 10 დღის განმავლობაში ლაბორატორიული კვლევა სჭირდება. ამ ზელსაწყობს მეფეობით კი, არა მარტო ბენზინის, არამედ ნებისმიერი თხევადი პროდუქტის ძირითადი პარამეტრების განსაზღვრა და შეფასება წამებში ხდება. დანადგარის მოქმედების პრინციპი ელექტრომაგნიტურ ანალიზს ეფუძნება. მისი ფასი 12 000 აშშ დოლარს შეადგენს.

იწყება ვაშნარიზაცია

2 კვირაში საქართველოში უნდა დაიწყოს ვაშნარიზაცია. ვაშნარის ფასი განსაზღვრულია 30 დოლარის შესაბამისი კურსით ეროვნულ ვალუტაში.

ვაშნარების გასაცემად შაბათ 20 რაიონი, რომელიც დაახლოებით 1 200 000 კაცს მოიცავს, ვაშნარები პირველ რიგში, გაიცემა თბილისის 5 რაიონში, ქუთაისში და რუსთაველში 1 ივლისამდე ვაშნარიზაციის პროცესში მთელი საქართველო ჩაერთდება. ამასთან დაკავშირებით, თბილისში და ქუთაისში იხსნება საბარათო პუნქტები, ხოლო დანარჩენ რაიონებში ამ პუნქტების რეგიონული პუნქტები.

პროგნოზი ვალუტის

შემოღება რეალური

ხელბა

საქართველოში მიმდინარეობს ეროვნული ვალუტის შემოსაღებად აუცილებელი პროცესები. საკვლეტო ფონდის რეკომენდაციით, ეს იქნება პირველ რიგში საქართველოს რესპუბლიკის ეკონომიკაში მიმდინარე სტაბილიზაციის პროცესის შენარჩუნება და „სტენდ ბაი“ კრედიტის მიღება.

ამასთან დაკავშირებით, მისიის თავში საქართველოში სტუმრად ჩამოვა საკვლეტო ფონდის ცენტრალური ევროპისა და აზიის დეპარტამენტს უფროსი შადმან ვალავი.

სახელმწიფოს მეთაურმა სტუმარს აცნობა, რომ მან ამ რამდენიმე წლის წინათ გორში ყოფნის დროს, მკაცრი შეფასება მისცა ქართული მხარის როლს შიდა ქართულში მიმდინარე პროცესებში, ზაზა გაუსვა შეცდომების აღიარების აუცილებლობას ამ პროცესების მშვიდობიან კალაპოტში გადასაყვანად. დამო თბილისიდან და, საერთოდ, საქართველოდან ოსების გასახლების ფაქტები. რაც შეეხება სტატუსის საკითხს, ეს უნდა გადაწყდეს საქართველოს ტერიტორიული მოწყობისა და კონსტიტუციის ფარგლებში.

სახელმწიფოს მეთაურის პრესსამსახურის

გახსოვდეს აფხაზეთი!

სარედაქციო კოლეგია:

სარედაქციო კოლეგიის თავმჯდომარე
ვასილ მაღლაზარიძე
 მთავარი რედაქტორი
ვამუკა ფანუაშვილი
 რედაქტორი
პაატა ვეშაბიძე
 უცხოეთი
გივი გოლოთაშვილი
 „თვალსაწიერი“
დავით კახაბერი
 პუბლიცისტიკა
შადიშან შამანაძე
 დირექტორი
ვახტანგ სალია
 პასუხისმგებელი მდივანი
გონდო მძინარაშვილი

რედაქცია:

პოლიტიკა, ინფორმაცია:
ია ანთაძე
მამია ტორაძე
მამა მაღლაზარიძე
მისაილ კვიციანი
ირაკლი ტაბლიაშვილი
დავით ნინიაშვილი
ვახა ფანუაშვილი
 სპეციალური კორესპონდენტი
შიდა ქართლში
გივი ბორცვაძე
 „არილი“:
რეზა სირაძე
ირმა არაგვისილი
რეზა გომი
 „თვალსაწიერი“:
თიშრა ვაშაძე
ირმა კახიანიშვილი
მამა შალვა
ნათია ფანუაშვილი
სოსო ბარნაიშვილი
სპორტი
კახა ფანუაშვილი
იუმორი
ნინო სვანიძე
 სარედაქციო სააგენტოს დირექტორი
დიმიტრი მოსულიშვილი
 ფოტოილუსტრაცია
ჰამბარ ლომაძე
 ტექნიკური დირექტორი
ვამუკა აღაშვი
 ბუღალტერი
ირინა გონაშვილი
 რედაქციის გამგე
ნატა სურგაძე

კომპიუტერული ცენტრის უფროსი
თენგიზ ჩოლოყაშვილი
 პროგრამისტი
თამაზ ჩხაიძე
 ოპერატორები:
თამარ კერასელიძე
ელისო კალმახაიძე
 კორექტორები:
ქეთევან ფოფხაძე
მედიკ ვიკლიანი
მედიკ სირაძე
ვაკ კალმახაიძე

მისამართი:

თბილისი,
გებრიანაშვილის ქ. №7
ტელეფონი: 29-48-05
ფაქსი: 29-48-05

ინტერვიუ

ჩვენი პაციენტების კამათი უნდა განაპირობებდეს შიშის ხელმძღვანელების ჩვენადმი დამოკიდებულებას

საქართველოს რესპუბლიკის ჯანდაცვის მინისტრის დაცვის სისტემის სამედიცინო ანგარიშზე გადასვლისთან დაკავშირებით, რესპუბლიკაში ასაკის ტიპის სამედიცინო სამსახურები იქმნება. მათ ფუნქციონირებას მნიშვნელოვანწილად საქმიანი ხალხის მონაწილეობა და გამოცდილი მედიკოსების ძალისხმევა განაპირობებს.

დღეს გვინდა, გავაცნოთ ფირმა „კოკა-კოლა“ სამედიცინო სამსახური, რომელიც ხელშეკრულების საფუძველზე ერთი წელია, არსებობს.

ნვენ შევხვდით და ვესაუბრეთ ფირმის სამედიცინო მარშალურების ჯგუფის ხელმძღვანელს, აკადემიკოს **თეიმურაზ ლიბრაძეს**.

— ბატონო თეიმურაზ, როგორია თქვენი ჯგუფის შემადგენლობა?

— ჩვენს სამედიცინო ჯგუფში შედიან თერაპევტი, კარდიოლოგი, ნევროპათოლოგი, მანუალური მედიცინის სპეციალისტი და სამი ლაბორანტი. ყველა გამოცდილი ექიმი, მაგრამ მაინც: მინდა, გამოვყო პრაქტიკული დავით გორდელაძე, რომელიც თბილისის სამედიცინო საზოგადოებაში ერთ-ერთ წამყვან სპეციალისტად მიიჩნევა.

— კონკრეტულად, რა საქმიანობას ეწევა თქვენი ჯგუფი?

— ფირმის თანამშრომლების დაავადებების გამოვლენისა და პროფილაქტიკის მიზნით, სისტემატურად ვატარებთ სამედიცინო კვლევას. დისპანსერულ აღრიცხვაზე ფირმის 98 თანამშრომელია აყვანილი. ყოველ მათგანს ექიმ თერაპევტის მიერ სრული გამოკვლევა ჩატარდება. პაციენტებს: სინჯავენ, აზრეთვენ, ჩვენს სხვა სპეციალისტებიც. ყველას გაფუჭებული სისხლის საერთო ანალიზი. უმრავლესობას კი — ელექტროკარდიოგრამა. აღრიცხვაზე მყოფ თანამშრომელთა დიდი ნაწილი რეგულარულად, ყოველთვიურად ან ორ-სამ თვეში ერთხელ, განმეორებით სამედიცინო შემოწმებას გადის. საჭიროების შემთხვევაში (რენტგენის გადასაღებად, სისხლში შაქრის რაოდენობის განსაზღვრისთვის და სხვა), პაციენტები საოჯახო მედიცინის ცენტრში (ი.ე. ვახან შვილის ქუჩა №51) იგზავნიან, სადაც მათ უფასოდ ემსახურებიან.

— რაიმე პროფესიულ დაავადებასთან ხომ არ გქონიათ საქმე?

— არა. ჩატარებული გამოკვლევების შედეგად დაავადებები შეზღუდულია: პირველადი დაავადება, გულის იშემიური დაავადება, მიოკარდიოლიტოზი, გულისის სისხლძარღვთა სისტემის ნევროზი, რესპირატორული გზების მწვავე ინფექცია, ქრონიკული ბრონქიტი, კუჭისა და თორმეტგოჯა ნაწლავის წყლულოვანი დაავადება, ქრონიკული გასტრიტი, კოლიტი, ქოლერისტიტი და სხვა. საერთო ჯამში, 40 ავადმყოფს დაესვა დიაგნოზი, მაგრამ რაიმე პროფესიულ დაავადებაზე ლაბორატორიული მონაცემები, პირიქით, აღსანიშნავია ფირმის თანამშრომელთა შორის კუჭ-ნაწლავის დაავადებათა დაბალი პერიცენტი, რაც, ჩვენი აზრით, გამოწვეულია დროული და ხარისხიანი უფასო კვებით.

სამუშაო კი ის არის, რომ ახალგაზრდებს შორის გულისის სისხლძარღვთა სისტემის ნევროზი გავრცელებულია. ამ დაავადების ჩამოყალიბებაში დიდ როლს თამაშობს ჭარბი რაოდენობით თამბაქოს მოწევა და დასვენების დღეების არასწორი ორგანიზება. ჩვენს მიერ გატარებულმა ღონისძიებებმა რიც შემთხვევაში დადებითი შედეგი გამოიღო.

— როგორია ფირმის ხელმძღვანელობის დამოკიდებულება თქვენი საქმიანობისადმი?

— სამედიცინო ჯგუფის მუშაობის ყველაზე ობიექტური შემფასებლები თვითონ პაციენტები არიან. მათი კმაყოფილება განაპირობებს ფირმის ხელმძღვანელობის ჩვენდამი დამოკიდებულებას, საერთოდ, ხაზი მინდა გავუსვა თანამშრომლების კეთილდღეობაზე ფირმის დირექტორატის სამაგალითო ზრუნვას.

— უცხოეთთან კონტაქტები ხომ არა გაქვთ?

— ვერცერთი წელია, რაც ვერცერთი ვერ მოვასწარი. მიმდინარე წელს კი, პერსპექტივაში გვაქვს უცხოეთთან საქმიანი კავშირების დამყარება. ვნახოთ, რა გამოგვივა.

— გმადლობთ, გასურვებთ წარმატებებს.

ესაუბრა

მამია მღებრიშვილი

საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურის ბანკარგებულება

რეპრესირებაშუა ხსოვნის უკვდავყოფის შესახებ

სხვადასხვა წლებში რეპრესირებული და დაღუპული პოლიტიკური პარტიების ხსოვნის უკვდავყოფის მიზნით:

1. საქართველოს რესპუბლიკის ჩახედშიყო უმძირითესი სამსახურმა საქართველოს შექმნევათა აკადემიასთან, საქართველოს რესპუბლიკის ჯანდაცვის მინისტრის დაცვის სამინისტროსა და საქართველოს პროკურატურასთან ერთად განიხილოს თბილისიდან მე-18 კილომეტრზე, სოფელ ფონიჭალასთან 1937-1938 წლებში პოლიტიკურ პარტიანთა მასობრივი დახვრეტის ფაქტთან დაკავშირებული საკითხები და ინფორმაცია ამის შესახებ ურთიკვირის ვადაში წარუდგინოს საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტს.
2. გარდაბნის რაიონის გამგეობამ და საქართველოს რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობისა და კვების მრეწველობის სამინისტრომ ორი კვირის ვადაში წარმოადგინონ არქიტექტურა კავშირთან, ინსტიტუტ „ქალაქმშენსახპროექტთან“ და საზოგადოება „მემორიალის“ გამგეობასთან შეთანხმებული სამთავრობო გადაწყვეტილების პროექტი მემორიალის მშენებლობისთვის მიწის ნაკვეთის გამოყოფის შესახებ.
3. საქართველოს რესპუბლიკის ეკონომიკის, ფინანსთა, კულტურის სამინისტროებმა და გარდაბნის რაიონის გამგეობამ ათი დღის ვადაში წარუდგინონ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტს წინადადება მემორიალის მოწყობასთან დაკავშირებული სამუშაოების განხორციელების თანხის გამოყოფის და ამ მიზნით, საეკლავური ფონდის შექმნის მიზანშეწონილობის შესახებ.
4. საქართველოს არქიტექტურა კავშირმა გამოაცხადოს კონკურსი მემორიალის პროექტის შემუშავებაზე, ხოლო საქართველოს რესპუბლიკის ტელერადიოკომპანიაში და გაზეთებში „საქართველოს რესპუბლიკა“ და „სოციალისტური გზა“ ფართო პოპულარიზაცია გაუქონონ ამ საქმეში საქველმოქმედო მოღვაწეობას.

ელზარ შამარდინაძე
 1995 წლის 15 მარტი

დუხერტირთა მიმართ სასჯელი გამაპაცრდა

„გამართა საქართველოს რესპუბლიკის თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო კოლეგიის გაფართოებული სხდომა.

პირველ საკითხზე — „სამხედრო კოლეგიის შემადგენლობის შეცვლა“ და კოლეგიის განახლებული პერსონალური შემადგენლობის შესახებ“ — პარსენაძე აკეთა თავდაცვის მინისტრმა გენერალ-ლეიტენანტმა ვარდიკო ნადიბაიძემ. ერთსულთვანი გადაწყვეტილებით, კოლეგიის წევრად აირჩიეს თავდაცვის მინისტრის შოადგილე გენერალი გუგარა ყურაშვილი.

„საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე რუსეთის სამხედრო ბაზების შესახებ“ ხელშეკრულების პროექტთან დაკავშირებული შენიშვნებისა და წინადადებების თაობაზე ინფორმაცია გააცნა თავდაცვის მინისტრის პირველმა მოადგილემ გენერალ-მაიორმა გურამ ნიკოლაიშვილმა.

აღინშნა, რომ პროექტის შემუშავებას წინ უძღოდა მთავრობის დელეგაციითა რვა შეხვედრა, რომელთა დროსაც მნიშვნელოვან შეიცვალა და შეიცვალა პირველადი ვარიანტი. ხელშეკრულების საბოლოო ვარიანტი 42 პუნქტად ჩამოყალიბდა. მრავალსაკვანო საკითხზე მხარეებს შორის მიღწეულ იქნა კონსენსუსი. ჭერჯერობით აზრთა სხვადასხვაობას იწვევს რუსეთის მიერ შემოთავაზებული სამხედრო ბაზების საქართველოს ტერიტორიაზე ყოფნის ვადა, საბრძოლო ტექნიკის გვრები, რუსეთის სამხედრო ბაზების ლეგიონარების ვადა ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის შემდეგ.

რაც შეეხება რუსეთის სამხედრო კონტინგენტის განლაგების გეოგრაფიას, იგი მოიცავს ბაზებს ვაზიანში, ახალქალაქსა და ბათუმში, რომლებიც დივიდებდებრებს აფხაზეთში განლაგებულ რუსეთის სამხედრო ნაწილებსაც. ამასთანავე, საქართველოს საკუთრებად ცხადდება მთელი უძრავი ქონებისა და შერმა-ნაგებობათა ფონდი, რომელსაც საქართველოს ტერიტორიაზე ყოფნის დროს გამოიყენებენ რუსეთის სამხედრო მოსამსახურეები.

კოლეგიამ დაადგინა, რომ ხელშეკრულების პროექტი, გამოთქმულ შენიშვნათა და მოსაზრებათა გათვალისწინებით, საქართველოს თავდაცვის მინისტრმა წარუდგინოს რუსეთის ფედერაციის თავდაცვის მინისტრს და, თუ არ იქნება უთანხმოება, ხელმო-საწერად გადაეცეს საქართველოს რესპუბლიკის შესაბამის თანამდებობის პირებს.

თავდაცვის მინისტრის მოადგილემ, მთავარი სამხედრო ინსპექციის უფროსმა გენერალმა გუგარა ყურაშვილმა კოლეგიის წევრებს გააცნო ფოტის შერეულ სამხედრო-საზღვაო ბრიგადაში ინსპექციის მიერ შესრულებული მუშაობის შედეგები. აღინშნა, რომ სერიოზული დარღვევებია საჭიროს სამსახურში, საფინანსო და სამეურნეო საქმიანობაში. კოლეგიის გადაწყვეტილებით, ინსპექციის მასალები გადაეცემა სამხედრო პროკურატურას.

სამხედრო კოლეგიის აღნიშნულ სხდომაზე ცნობად იქნა მიღებული თავდაცვის სამინისტროს წინადადებები „საყოველთაო სამხედრო ვალდებულების შესახებ“ კანონში ცვლილებათა შეტანის თაობაზე. ცვლილებები ითვალისწინებს სასჯელის გამაპაცრებას დუხერტირების ან სამხედრო ნაწილების თვითნებურად მიტოვების და გასაწევებ უბნებში გამოუცხადებლობის გამო.

უცხოელ სპეციალისტებს აინტერესებთ ქართული ჯარის მუშაობის პრობლემები

როგორც ცნობილია, მალე საქართველო და დიდი ბრიტანეთის გაერთიანებული სამეფო ელჩებს გაცვლიან ბრიტანელი დელეგაციები კი უკვე შეუდგნენ აქტიურ საქმიანობას და რადიკალურ შეხედრას გააჩენს საქართველოს ხელისუფლების წარმომადგენლებთან.

ამ პროცესის გაგრძელება გახლდათ საქართველოს რესპუბლიკის თავდაცვის მინისტრის გენერალ-ლეიტენანტ ვარდიკო ნადიბაიძისა და დიდი ბრიტანეთის სამხედრო ატაშეს გენერალ-ლეიტენანტის შეხვედრა, რომელსაც სამხედრო კოლეგიის წევრებიც ესწრებოდნენ.

სტუმარი, უფინანსად, ქართული ჯარის მშენებლობის პრობლემატიკით დაინტერესდა და იკითხა, თუ რით შეუძლია დაეხმაროს საქართველოს შეიარაღებულ ძალებს გენერალმა ჯონ ტინდერმა გამოთქვა სურვილი ადგილზე გაეცნოს აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში შექმნილ ვითარებას და რეალური სურათი გაეცნოს ბრიტანეთის საზოგადოებას.

გენერალ-ლეიტენანტმა ვარდიკო ნადიბაიძემ მადლობა გადაუხადა სტუმარს უფრადღებისთვის, გააცნო მას ქართული ჯარის მშენებლობის ასპექტები. ითქვა, რომ წინა წლებთან შედარებით შეინიშნება მნიშვნელოვანი ძვრები, როგორც ჯარების დაკომპლექტების, ისე მატერიალური უზრუნველყოფის თვალსაზრისით. მიუხედავად ხელი-სუფლებისა და საზოგადოების დიდი დახმარებისა, ამ ეტაპზე საკუთარი ძალებით ვერ ხერხდება აღმშენებლობის მთელი პროგრამის განხორციელება. ამიტომ მზრად მივ-რთავთ დახმარებისთვის რუსეთის სამხედრო ხელმძღვანელობას, თანამეგობრობის ქვეყნებსა და უცდილობით, ერთობლივი მოქმედებით დავძლიოთ ქართული ჯარის წინაშე მდგარი პრობლემები. ჩვენ ასევე უცდილობთ, გავფართოოთ თანამშრომლობა დასავლეთის ქვეყნებთან და მზად ვართ, მივიღოთ მათგან დახმარება განსაკუთრებით გვესაქიროება მედიკამენტები და აპარატურა სამხედრო ჰოსპიტლებისთვის, რათა შესა-ფერისი დახმარება აღმოუჩინოთ კონფლიქტებში დაქირად და დაინვალიდებულ სამხედრო მოსამსახურეებს.

თავდაცვის სამინისტროს პრესამსახურში

ტრაგედია

შეადური შემთხვევა მერაბ კოსტავას ეზოში

გუშინ, თბილისში, მერაბ კოსტავას ქუჩა №1 სახლის ეზოში 18 საათსა და 45 წუთზე მოხდა ავთენტუა. ეზოდან ორი მძიმედ დაჭრილი ეზოში გამოიყვანეს: გიორგი ვაჟას ძე ადამია (18 წლის) და დავით დავითის ძე შემპარაშვილი (14 წლის).

ავთენტუა მოხდა საქართველოს პარლამენტის წევრის, მერაბ კოსტავას საზოგადოების თავმჯდომარის ვაჟა გიორგის ძე ადამიას სახლის აფხაზი წინ. საუბედუროდ, ტრაგედიის ერთ-ერთი მსხვერპლი მისი ვაჟი გიორგი ადამია აღმოჩნდა, რომელიც საავადმყოფოში მიყვანისთანავე გარდაიცვალა.

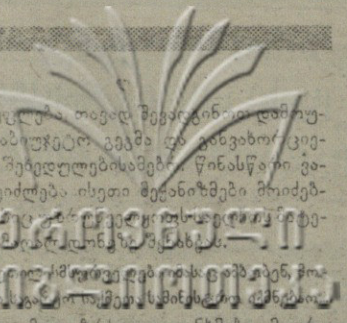
შემთხვევის ადგილიდან დაჭრილების გაყვანის შემდეგ ეზოში ორი სასწრაფო დახმარების მანქანა შემოვიდა. მალე გამოჩნდნენ მოაწმინდის რაიონის პოლიციის განყოფილების თანამშრომლები.

ავთენტუების ადგილას მიწაზე ეყარა ორი ჩაქუჩი, გასისხლიანებული ტარებით, გატეხილი ქლიბი, ბრტყელტუჩები, გატეხილი ქანჩის გასადები და ერთი ცალი შავი ფერის სასწავლო ხელფუშმარა. მიწას, კიბის საფეხურის და მოაჭირს ანდა სისხლის ლაქები. მოაჭირი დაცხრი-ლული იყო წერილი ნაშხრეგებით.

ავთენტუებიდან დაახლოებით ორი საათის შემდეგ, შემთხვევის ადგილას მოვიდნენ რესპუბლიკის გენერალური პროკურატორის ჩამლეთ ბაბლაშვილი და მისი პირველი მოადგილე ანზორ ბაღუაშვილი.

უბედურების მიზეზს გამოძიება დაადგენს. პროკურატურისა და სამართალდამცავი ორგანოს თანამშრომლებმა გუშინ კომენტარისგან თავი შეიკავეს.

დაჭრილი დავით შემპარაშვილი რესპუბლიკური საავადმყოფოს რეანიმაციის განყოფი-ლებაში მოათავსეს. მძიმე ოპერაციის შემდეგ ავადმყოფის მდგომარეობა სტაბილური იყო.

„გაგასიონის“ კორესპონდენტი ესაუბრება რუსეთის ფედერაციაში საქართველოს სრულუფლებიან ელჩს ბატონ ვაჟა ლორთქიფანიძეს

— ბატონ ვაჟა, თქვენ წლების განმავლობაში შეუცვლელად ხელმძღვანელობდით სახელმწიფოს მეთაურის აპარატს. მიიწეროდა, რომ იყოთ ედუარდ შევარდნაძის ნდობით აღჭურვილი პირი. უახლოესი თანამგზავი, მოკლედ, მარჯვენა ხელი. როდის და როგორ გადაწყვიტეთ თქვენი რუსეთში საქართველოს ელჩად წარმოგზავნა და ხომ არ იყო ეს დაკავშირებული სახელმწიფო აპარატის რეორგანიზაციის აუცილებლობასთან, რასაც ასე ზოგჯერ მოითხოვდა საპარლამენტო ოპოზიციამ?

— მე მაინც მგონია, რომ ეს არ იყო ასე. აპარატის რეორგანიზაცია ზღერე მოხდა. მე ამის შესახებ საკმაოდ დეტალურად ვილაპარაკე, მგონი, სწორედ თქვენს გაზეთში, რამდენიმე თვის წინ. ჩვენ შევეცადეთ, რომ აპარატი ყოფილიყო რაც შეიძლება დაზღვეული ბიუროკრატიული მექანიზმებისგან და, საერთოდ, მმართველობის ბიუროკრატიული ფორმებისგან. მე მაინც მგონია, რომ მეტნაკლებად შევძელით ამ ამოცანის გადატანა. მმართველობის ის ფორმა, რომელიც დღეს არის საქართველოში, არასტანდარტულია: სახელმწიფოს მეთაური და პარლამენტის თავმჯდომარე ერთიდაიგივე პიროვნებებია: არსებობს მინისტრთა კაბინეტი, ამ სპეციფიკიდან გამომდინარე, სახელმწიფოს მეთაურის აპარატის ორგანიზება ძიების და არასტანდარტული გადაწყვეტილებების გზით ხდება. იყო ოპოზიციური გამოსვლებიც, გეგმიური კენჭდნენ, მაგრამ, მე მგონი, ხშირ შემთხვევაში, ეს არ იყო ობიექტური, საფუძვლიანი კრიტიკა, თუმცა, ზოგ რამე დაგვეხმარა კიდევ და ზოგიერთი ნაკლი გამოგვასწორებინა. თავიდან რთული იყო ყველა მექანიზმის განსაზღვრა, მაგრამ ერთი რამ იმთავითვე მტკიცედ დავისახეთ: სახელმწიფოს მეთაურის აპარატი არ უნდა ყოფილიყო აღმასრულებელი ფუნქციების მატარებელი, ეს პირობა ჩვენ შევარჩიეთ. ახლა ამ საკითხებს აღარ დავუბრუნდები. აპარატის რეორგანიზაცია კვლავ ჩატარდა. ახალი რეორგანიზაციისთვის ხელმძღვანელის შერჩევა, არა მგონია, რომ საქართველოში ყოფილიყო ყოველთვის თვითი და ახლა ეს გარსახვლები მომხრე, საქართველოს სახელმწიფო რეფორმის მივსახლდები. ყოველ შემთხვევაში, მე არ მგონია, ჩემი ელჩად წარმოგზავნა ახლანდელი დაკავშირებული, მაშინ ეს საკითხი ამგვარად არ გადაწყდებოდა. ეს ფაქტი, ჩემი აზრით, საკმაოდსი არაკომპეტენტური გეგმების გასაფხვანტად, საქმე სულ სხვა რამეშია. როგორც მრავალგან ითქვა და როგორც სახელმწიფოს მეთაურმაც განაცხადა, წარმოიშვა სრულიად ახალი ამოცანა რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობებთან დაკავშირებით. ასეთი გარაუდის მართებულობა ბოლო დროის მოვლენებშიც დადასტურდა. ვერაფერ უარყოფს, რომ რუსეთთან ჩვენი დამოკიდებულება განსაკუთრებული და არაორდინალური ისტორიულია. იმ მიზეზის გამოც, რომ ჩვენი რუსეთთან მრავალი საუკუნის განმავლობაში გვექონდა ურთიერთობები, ჩამოყალიბდა გარკვეული კავშირები, სულიერად, ეკონომიკურიც, თუ გნებავთ, სტრატეგიულიც. ბოლოს და ბოლოს, ორი საუკუნის მანძილზე იმპერიის შემადგენლობაში ვიყავით. ამან უზარმაზარი გავლენა იქონია ჩვენს მენტალიტეტზე, ცხოვრების წესზე. ახლა გართ თავისუფალი, სუვერენული ქვეყანა და მინდა, ზავი გავუსვა, რომ მთელ ჩემს საქმიანობას საელჩოში საფუძვლად უდევს ის, რომ მე ვარ სუვერენული, დამოუკიდებელი სახელმწიფოს უფლებამოსილი წარმომადგენელი. ამის შეგნება ჩემთვის ყველაზე მაღალი და ყველაზე მთავარი. უპირველესად, ყველაფერი ამის გათვალისწინებით დგება დღეს ჩვენს წინაშე განსხვავებული ამოცანა რუსეთთან ურთიერთობისა. მე არ ვამცირებ ამერიკის, საფრანგეთის, გერმანიის, საელჩოების მუშაობას და მათ მნიშვნელობას, მაგრამ რუსეთისგან განსხვავებით, ოდნავ უფრო სახელმწიფოების შემადგენლობაში ჩვენ არასოდეს ვყოფილეთ. ჩვენ ვიყავით ღრმად ინტეგრირებული და დღესაც დრო, როდესაც უნდა განვსაზღვროთ, დღევანდელიდან გამომდინარე, რაზე ვთქვით უარი და რა შევიტარებთ. ეს ძალიან მნიშვნელოვანი ეტაპია, ტალღა, რომელმაც თავი იჩინა 80-იანი წლების ბოლოს, 90-იანი წლების დასაწყისში და დაკავშირებული იყო არასრული სახელმწიფოებრივი სტრუქტურების ნგრევასთან, ჩაკეტილი საზოგადოების შეცვლასთან ღრმადი საზოგადოებით, მოიტანა უფრო ზედაპირული მოვლენები, კორუფციაზე დაყრდნობილი რეკლამული ძვრები. ეს იყო რეკლამული, საპროპაგანდო და სამართლებრივი ერთად: თუ რა ახლავს ამ პროცესს თან, უკვე ყველა ჩვენთანაა კარგად იცის. ჩემი აზრით, დღეს ყველაფერი დაწყებულია და დღესაც სიღრმისეული ცვლილებების

განხორციელების დრო. ბუნებრივია, ეს ყველაფერი უფრო ფუნდამენტალური მიდგომის მოთხოვნა და უფრო პროფესიონალურად უნდა განხორციელდეს. იგივე პროცესები ვითარდება დღეს რუსეთში, ოღონდ სხვა გზით. ყოველივე ეს განსხვავებული ამოცანებს გვიხმავს. თვისობრივად, რუსეთი და საქართველო განსხვავებული ქვეყნებია. მიუხედავად განსხვავებისა, მე არ მინდა ამ სიტყვის, ჩვენ უნდა დავუახლოვდეთ ერთმანეთს. ურთიერთთანამშრომლობისას უნდა დავადოთ, რომ ყველაფერი გავერდეს ჩვენი ქვეყნისთვის მაქსიმალური სარგებლობის მართვის მიზნით. უნდა შევინარჩუნოთ სუვერენულობა, დამოუკიდებლობა, ტერიტორიული მთლიანობა. უნდა განვსაზღვროთ, — რაში მდგომარეობს რუსეთ-საქართველოს ერთობლივი ინტერესები, რას ნიშნავს რუსეთისა და საქართველოს ინტეგრაცია. მე ამ ტერმინების არ მინდა-მეთქი, ვიმეორებ, დაარწმუნებული ვარ, რომ საქართველოსა და რუსეთს გააჩნიათ ერთიანი სტრატეგიული ინტერესები. ეს ინტერესები ამსოლუტურად კონკრეტულ მცნებებს წარმოადგენს. ამ საერთო ინტერესთა რიცხვშია: ძლიერ, ერთიანი საქართველოს აღმშენებლობა და ნუგაისის მოგვრევა. თუკი უმნიშვნელო სტრატეგიულ ამოცანაა: ძლიერი და სტაბილური ეკონომიკა. ეს ინტერესები ეკონომიკური სტაბილიზაციის საფუძველია. გასათვალისწინებელი ჩვენი ქვეყნის გეოპოლიტიკური მნიშვნელობა. ერთადროულად, ჩვენი ბუნებრივებისა და უბედურების დასახამი.

მე ხაზგასმით აღვნიშნავ, რომ თუ საქართველოს სახელმწიფო არ იქნა საჭირო გარე საქაროსთვის, მასი უახლოესი მეზობლებისთვის, როგორც ბოლნეცურად, ასევე ეკონომიკურად, მხოლოდ ჩვენი დიდებული ისტორიული წარსულით ფარავს ვერაფერ. სამწუხაროდ, დღევანდელი მკაცრი სინამდვილე სულ სხვაგვარია. საქართველოს სახელმწიფოს არსებობა გარკვეული ძალისხმევით გაერეშ მსოფლიოსთვის შეუქცევადი აუცილებლობა ვერ გახდება. ახლა, ამის მექანიზმები და ასეთი მოდელია მოსაძებნი. გრძელი გზა გვაქვს მიზნის მისაღწევად გასაღელი და ამ გზის დიდი მონაკვეთი რუსეთზე გადის. ამიტომ, მთელი ამ პოლიტიკის წარმართვის ცენზის სწორედ მოსკოვში უნდა იყოს გადმოტანილი. სწორედ ასე დაეყარა ბატონმა ედუარდმა საკითხი და მეც ამგვარი ამოცანა მომცა. უნდა გითხრათ, უკვე მქონდა პირველი შეხვედრები სხვადასხვა პოლიტიკურ ძალებთან, მთავრებში, პრეზიდენტის ახლო გარემოცვასთან, საპარლამენტო წრეებთანაც. მე მხედველობაში, პირველ რიგში, მყავს ხელისუფლების უმაღლესი ეშელონები. განწყობილებები და დამოკიდებულება ჩვენს მიმართ რადიკალურად იცვლება. ეს ერთი წლის, ან თუნდაც სამი-ოთხი თვის წინ ასე არ იყო. ერთი წლის წინ ჩვენთვის საჭირობო რეაქცია და სასიცოცხლო პრობლემები რუსეთის უმაღლეს სახელმწიფო პოლიტიკის რანგში არ გახლდათ აყვანილი. ჩემი პირველი შთაბეჭდილება ასეთია: ვერ გეტყვით, დღეს თითქმის ისეთი განწყობა იყოს რუსეთში, ყველაფერზე კვერთხი გავიწი. ეს ასე არ არის. გერმანული ფართობი და ფაქტია ურთიერთდამოკიდებულება. ურთიერთუნდაობლობა კედელი, რომელიც აღიმართა, ისე დგას, მაგრამ პოლიტიკური სიძველეები სულ უფრო მეტი და მეტი. მე განწყობილებებზე მოგახსენებთ. რეალური ნაბიჯები ჩნდება. ამ პროცესებს იმგვარად უნდა წარმართვა, რომ საქართველოსთვის მაქსიმალურად სასარგებლო იყოს და საქართველოს მაქსიმალური შედეგები მოუტანოს. რა თქმა უნდა, შეიძლება რუსეთში, მოგებული დარჩეს, მაგრამ არა საქართველოს ინტერესების ხარჯზე და საქართველოს ინტერესების საზიანოდ. მე მგონია, რომ ამ „ოქროს ევთის“ და მუშა მექანიზმების მოძებნა სასებში რეალურია.

— როცა რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობების ახალი ეტაპზე ლაპარაკობენ, აღნიშნავენ „შეზღუდვის მომენტს“, საერთო ინტერესების დაფიქსირებას, — პირველ რიგში, ჩვენთვის კონფლიქტი და საერთო კავსიური პრობლემატიკა ამოტივტივდება ზოლზე. ხომ არ არის ეს „დაბლობა“ დროებითი მოვლენა, განპირობებული მხოლოდ დღევანდელი, კონკრეტული ვითარებით? — მე ასე არ მიმაჩნია. ჩვენთვის მიმდინარე

პროცესებში, რა თქმა უნდა, რუსეთში დიპლომატიკური, დამოუკიდებელი იმისი შეგნება, რომ საქართველოს და რუსეთს ერთიანი სტრატეგიული ინტერესები ნამდვილად გააჩნიათ, მაგრამ ერთიანი, ძლიერი და სტაბილური საქართველოს არსებობა, როგორც მშვიდობის გარანტია ეკონომიკაში არაა მოქმედებული, არამედ ისტორიულად აუცილებლობას წარმოადგენს. როგორც ზემოთ ვთქვით, უნდა ზუსტად მოიძებნოს ის მექანიზმები, რომლებიც იმ ამ ამოცანების, ამ გზაგამის შესრულების საშუალებას მოგვცემს. ახლა მუშაობის ეს პროგრამა ჩამოყალიბებულია უფრო სწორედ, დანერგვის პროცესშია. თუმცა, უკვე ინტენსიურად და აქტიურად დავიწყეთ მოქმედება. ამ საქმიანობაში ერთგვარი შტაბის, მაქოორდინირებელი ორგანოს ფუნქცია უნდა შესრულოს საელჩოში.

— ყოფილ საჭირო რესპუბლიკებთან, განსაკუთრებით, რუსეთთან ფედერაციასთან მიმართებით, კარგა ხანს ჩვენი საგარეო პოლიტიკა პრიორიტეტს ორმხრივ ურთიერთობებს ანიჭებდა. ამ ბოლო დროს, აშკარად გამოიკვეთა მზარდი ტენდენცია, როცა, მაგალითად,

მავე რუსეთთან კავშირები დსთ-ს საერთო კონტექსტში განიხილება. ამ მხრივაც ხომ არ არის რამე კარდინალურ ცვლილებებზე ლაპარაკი?

— არა, მე ასე არ დავფიქვდი. საერთოდ ალბათ, საქართველოს პოლიტიკა ყოველთვის მრავალმხრივია. იქნება, ეს ჩვენი ხედრია. ჩვენ მნიშვნელობას ვერცერთ მიმართულებას ვერ დავუყვინებთ, საგარეო ურთიერთობებში ყველა მიმართულებით ძალიან დიდი მნიშვნელობისაა: არა მარტო დსთ-ს — ყოფილი საბჭოთა კავშირის სივრცეში. პირმედ სხვაგანაც: დასავლეთთან, თურქეთთან, ირანთან და ა.შ. რაც შეეხება დსთ-ს, მსგავსი გაერთიანებები დამატებით გვაქცევენ „შეგვიქმნის“ საუბრით ინტერესების სარგებლობაზე. საერთაშორისო პოლიტიკურ არენაზე, თუ გინდურულად და მიზანდასახულად მოქმედებთ, რა თქმა უნდა, რუსეთს თვითონ

დსთ-შიც განსაკუთრებული როლი და განსაკუთრებული წონა აქვს. არც ეს არის გასაკვირი. თუკი ჩვენ ვლადიკავკაზში, რომ საბაზრო ეკონომიკაზე უნდა იყოს დაყრდნობილი ჩვენი და ყოფილი რესპუბლიკების განვითარება, რომ სხვა გზა არ არსებობს, — ამ საბაზრო ეკონომიკის კანონებისა, რომ უნდა გავუწიოთ ანგარიში? ზოლო საბაზრო ეკონომიკის კანონებიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია, ვის რა წონა აქვს, ვის რისი შეტანა შეუძლია ამ საერთო სივრცეში.

რუსეთის განსაკუთრებულში როლმა არ უნდა დავაფრთხილო, ზეგინსკი რომ ბუჩინსკია, კაცო, რომელიც საბჭოთა კავშირის დამოუკიდებელი ერეკლეოსად მიიჩნევა, იმან დაუჭირა მხარი საქართველოს დსთ-ში შესვლას. ეტყობა, არც ისე საგანგაშოდ არის საქმე, როგორც ზოგიერთი ქართველი პოლიტიკოსი ფიქრობს. სწორედ ბატონმა ბუჩინსკიმ გვითხრა, დსთ-ში ზევრი ისეთი მექანიზმია ჩადებული, რომელიც საქართველომ თავის სასარგებლოდ კარგად შეიძლება გამოიყენოსო, მით უმეტეს, თანამეგობრობაში ჩადებული მექანიზმები იძლევა იმის საშუალებას, უარი თქვა, თუ რამე არ მოგწონს და მიიღო მონაწილეობა იმაში, რაც სასარგებლოა. ოღონდ, ამის უნდა ძალიან ღრმა ცოდნა და ძალიან მაღალპროფესიული მუშაობა, პოლიტიკური თვალსაზრისითაც და ეკონომიკური თვალსაზრისითაც.

— ერთი შეხედვით, ასე ჩანს განსაკუთრებით საზღვარგარეთის ქვეყნებში ჩვენი 2-3 კაციანი წარმომადგენლობის ფორმა, საქართველოს საელჩო მოსკოვში თანამშრომლების რაოდენობით, ინფრასტრუქტურით, შენობა-ნაგებობებით დიდ და ღირსეულ დაწესებულებად წარმოგვიდგება. როგორ შეაფასებდით საქართველოს საელჩოს პერსპექტივებს ამ მხრივ? ალბათ, პრობლემებიც ბევრია. — პრობლემებიც ძალიან მძიმეა. საელჩოს ეკონომიკური ხერხემლი დღეს თვალშისაცემად სუსტია. მატერიალური ბაზა, მიუხედავად იმისა, რომ შენობები არსებობს, ძალიან მძიმე მდგომარეობაშია. მინიმალურია თანამშრომლების ანაზღაურება, ასეთი დაბალი ხელფასებით მოსკოვში ვერ ცხოვრობენ. მაგრამ მიმაჩნია, რომ საელჩოს აქვს ყველა შესაძლებლობა იმისთვის, ვისი ძლიერი მატერიალურად და ტექნიკურად. შანს-არსობრივ მხარეზე ვერ მოგახსენებთ. ძალიან გვეხმარება სახელმწიფოს მეთაურის ბრძანებულება, რომლითაც მან საელჩოს განსაკუთრებული უფლებამოსილება მიანიჭა. პრაქტიკულად, ჩვენ დამოუკიდებელ რიტმში ვმუშაობთ. ჩვენ

მოგვნიჭა უცხოეთში თავიდან შეგვიდგინეთ დამოუკიდებელი სასაზღვრო გზები და განვხილოთ კიდეც ჩვენი შეგუდულებიანებში წინასწარი გარდაუდო. შეიძლება ისეთი შეგნებებიც მოიქცნოს, რომელიც უკვე შეგუდულებიანებში შეგუდურიად უნდა დონეზე შეგუდებული.

— თუკი საქართველოს საგარეო პოლიტიკაში სკოლაში ახალი საგარეო პოლიტიკის მიმართულებით, გერც მავ არის დავითანხმები. მეორე მინისტრთა კაბინეტი რომ ვთქვათ, კიდევ ზო. საელჩოს ისეთი ქვეყანაში, როგორც რუსეთი, ისედაც გაცილებით უფრო ფართო ფუნქციები აქვს კიდევ საგარეო საქმეთა სამინისტროს. ეს ბუნებრივია არის... — რამე უწყვეტად კონფორმაციის საშუალება ხომ არ არსებობს? — არა, ჩვენ ყველა საკითხზე შეთანხმებული ვართ საგარეო საქმეთა მინისტრთან, მისგან ჩვენ დიდ მხარდაჭერას ვერცხობთ. საელჩოს ამოცანებში დღეს იმდენად ფართოა, რომ სტანდარტული მეთოდებით და კლასიკური ფორმებით ვერ ვიმუშავებთ, ჩვენ არაორდინალურად, საგანგებო ფორმებით უნდა გავშალოთ საქმიანობა. არაფერი საშიში ამაში არ არის. თუკი ჩვენ მთელ ქალაქებს განიჭებთ ეკონომიკურ დამოუკიდებლობას, რატომ არ შეიძლება, იგივე უფლება საელჩოში მიმოქცეს ეს ის გზა, რომლითაც უნდა განვივითარდეთ. სახელმწიფოს მეთაურის დიქტონაში ამაში და, როგორც გითხრათ, საგარეო საქმეთა მინისტრიც, ჩვენ აქ კონფორმაციის და დამირისპარების საგანს ვერ გხედვით.

— მოსკოვში ქართველების დიდი დასობა იყო. დღეს უმარავი ქართველი ღტოლვით აქცეებს თავსესაფარს. ალბათ, საელჩო ამირებს მოსკოვში ქართველების ინტელექტუალური პოტენციალის გამოყენებას ღტოლვითა უმძიმესი პრობლემებიც დიდ ყურადღებას მოითხოვს.

— მე მიმაჩნია, რომ რუსეთში და, კონკრეტულად, მოსკოვში ძალიან მნიშვნელოვანი ქართველი გრაგნების მოღვაწეები ცხოვრობენ, ზოგი უფრო დიდი ხნის განმავლობაში, ზოგი უფრო მოკლე პერიოდის განმავლობაში. არიან გამოჩენილი მოღვაწეები, მეცნიერები, შემოქმედები, სპეციალისტები, ბიზნესის წარმომადგენლები და მათ ძალიან დიდი შესაძლებლობები აქვთ. ისინი ღირსეულად წარმოადგენენ ქართველს და მე მიმაჩნია, რომ საელჩოს მათთან ურთიერთობების გაგრძელება თავისი მიზნების განხორციელება გაუჭირდება. მათ გარეშე ეს არ შესრულდება. ჩვენი პროგრამები, პირველ რიგში, გულისხმობს ჩვენს დიასპორასთან ყველაზე ფართო და მჭიდრო კონტაქტებს. რაც შეეხება ღტოლვებს, მათ მართლაც ძალიან უჭირთ და საელჩო შეეცდება, მაქსიმალურად, თავისი შესაძლებლობების ფარგლებში, თანადგომა და დახმარება აღმოუჩინოს.

— დამოუკიდებელი, ახალი გზები საინფორმაციო საშუალებებთან ურთიერთობების სფეროშიცაა საინფორმაციო და მასშტაბისა და ტელეკომუნიკაციების ფორმებზე ნაკლები გამარჯვებები მქონდა, განსაკუთრებით, მოსკოვში.

— უნდა გითხრათ, რომ ამას ორი მიზეზი აქვს. იყო დრო, როცა წინააღმდეგობები ადგილობრივი მასშტაბით ინფორმაციის საშუალებების მხრივ გვხვდებოდა, მაგრამ ამ პერიოდმა გაიარა. მეორე იყო თვითონ ჩვენი მუშაობის სისუსტე. ის, რომ ჩვენ ვერ შეგძლიოთ, ვერც თბილისში და ვერც მოსკოვში, ჩამოგვევალიბინა ჩვენი საინფორმაციო პოლიტიკა. ჩვენ სანამ არ შეგვიძლია საინფორმაციო პოლიტიკის როგორც თბილისში, ასევე აქ, მოსკოვში, არავფრია გამოგვივა. მოკლე ვადაში ამ მხრივაც საგრძნობი შედეგები მიღწეული. დამყარდა გარკვეული კონტაქტები. გაცილებით მეტი მზადყოფნა ვიგარქმევინეთ თანამშრომლობისა, ვიდრე ველოდები. მე მიგონა, რომ აქ ძალიან საინტერესო პერსპექტივები შეიძლება იყოს. საერთოდ, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებთან ურთიერთობის კულტურა და მოთხოვნილება უნდა ჩამოუყალიბდეს ყველამ, ყველამ სამინისტროს და ყველა უწყებაში. სამწუხაროდ, ასეთი მიდგომა ჩვენში უცხო ხელია. მიუხედავად ამისა, უნდა შევეცადოთ, რომ მიზანდასახული საინფორმაციო პოლიტიკა ჩამოგვყალიბდეს, შევიმუშავოთ აქ, საელჩოშიც და, რასაც ვერცხვით, ვიცო, რომ თბილისშიც მუშაობენ ამაზე. ამას ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს რუსეთისთვისაც, რუსეთში საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებისთვისაც. ამას მნიშვნელობა აქვს მსოფლიო საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებისთვის, რამეთუ რუსეთში მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების ძალიან დიდი ცენტრები თუქმნილი და დასავლეთი ინფორმაციის აქვს შესახებ, საქართველოს შესახებ. უნდა და აქვეყნოს სწორედ რუსეთის საინფორმაციო საშუალებებზე დაყრდნობით. ეს ასეა, დღეს ეს რეალობაა და, ამიტომ, ამ თვალსაზრისით, მოსკოვში, როგორც დიდი ცენტრის პოტენციური შესაძლებლობები გაცილებით უფრო აქტიურად უნდა გამოვიყენოთ.

უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს შესახებ რუსულ პრესაში გამოქვეყნებული პუბლიკაციების ისეთი ხიზნობა, ბოლო კვირაში რომ ჰქონდა ადგილი, ძნელად თუ გავისწავნებთ. და რაგონდ პარადოქსულად არ უნდა აღვივადო, მაღალია დიპლომატიის ბევრს რომ წერენ (ინტერვიუები, ტერორისტული აქტების, შეტაკებების, აჯალ-მავლის შესახებ). ცუდის მანიშნებელია. იმის თქმაც არ შეიძლება, რომ 7-დან 15 მარტამდე გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებს განსაკუთრებული კეთილგანწყობა ახლავს, მოცემულ მიმართულებაში არსებულ გამოცემებს შორის ხომ „პრავდა“ არის. სხვათა შორის, ეს გაზეთი საქართველოში შექმნილ მძიმე სოციალურ-ეკონომიკურ სიტუაციას თავისი ჩვეული ბილიმანი და გეს-ლიანი მხერვით კი არ აგვიწერს (ამ თვალსაზრისით, „პრავდა“, თითქმის შევევრება შეცვალა გეზი ვითომ ობიექტურობისა და მოვევრებოვლობისკენ), არამედ საკმაოდ მისაღები და ასატანი ტონით (ბუნებრივია, ჩვენთვის). იმასაც დავძენთ, რომ „პრავდასთვის“ შე-შაობა დაიწყო თბილისის საკუთარმა კორესპონდენტმა ვან ბაიბურთმა და ჩვენი თანამშემუშაულების თვა-ლსაზრისით „პრავდა“ ძნელად, მაგრამ მაინც, თანდა-თან გაწონასწორებულ გაზეთად აღიქმება.

„დაკარგული სამოთხის ქელეხი“ში ქართუ-ლი მეგობრის ვანტანის ნაამბობიდან — ასეა დასა-თარებელი „პრავდაში“ 14 მარტს დაბეჭდილი ანა-ტოლი კოვანის სტატია. როგორც სათაურიდანვე ირკვევა, აქ საუბარია ურნალისტიკის მეგობარ ვან-ტანზე, რომელიც თურმე მთელსაქართველოში ცხოვ-რობს, თბილისში კი მამა დაღუპვია. „მშვენიერ ჩემო!“ — მიზარებდა ვანტანი თბილისურ შთაბეჭდილე-ბებს, — სად გაქრა ყველაფერი? ის წაბღის ხეობ, ჩვენ რომ მათ წარდივქვეშ ვსივრდობდით, შემად ღაუჩე-ხავთ, მაღაზიები დაკეტილი თუ არა, ცარიელია. სადღა მუსიკა, მხიარულება, ქუჩაში გამოფენილი გამოწვიბილ-გამოპრანჭული ხალხი. მშობლის და-სამარხად ჩავედი, თავი კი მშობლიური თბილისის დასაფლავებაზე შევინა. მთელი ეს (სხვათა შორის, მოცულობით დიდი) პუბლიკაცია ამგვარ მოტივებ-ზეა აგებული. ბუნებრივია, ავტორი უყურადღებოდ კერ დატოვებდა ვანტანის შემდეგ სიტყვებს: „ვისი ბრალად თბილისისა და მთელი საქართველოს ტრა-გედია? ჩვენმა ძვირფასმა ელვარდ ამბროსის ძემ, როგორც ჩანს, დამნაშავეს მიაგნო — სეპარატიზმს. შევარდნაზე ბირთვულ იარაღს ადარებს სეპარა-ტიზმს და გვეუბრებიან, რომ ამ ბირთვობას მთე-ლი მსოფლიოს მონაწილეა და განადგურება ძალუძს, თუმცა ეს ადამიანი „სეპარატიზმს“ რომ ახსენებს, გულისხმობს მხოლოდ ამ აფხაზეთს, დღეს რომ მკოლივით აქვს ყელში განხვრეტილი, არადა, ქართუ-ლი სეპარატიზმის დავიწყება თუ შეიძლება? ასე მძივარედ რომ ბობოქრობდა სსრკ-ს არსებობის წლებში. არ გავიხსენოთ სიმშერი, ბალტიისპირე-ლი სეპარატიზმები, რამაც ეს დიდი ქვეყანა დაანე-რია?“ (წარმოიდგენით, ვანტანი და „პრავდის“ საუკეთესო ტრადიციების შესაბამისად წარმოთქ-მული მისი ეს ტირილი? უკველია, რომ კოვანი თავის მეგობარს „წაეხმარა“ დასკვნების გამოტანა-ში (იხილეთ „პრავდასი“ უფრო ტრადიციული „შვილ-კები“ ბალტიისპირეთისა და სომხეთის მისამარ-თით. სტილიც — დიდი ქვეყნის დანერგვა!).

ხსენებულმა ვან ბაიბურთმა საქართველოს სო-ციალურ-ეკონომიკური სიტუაციის სურათი პირვე-ლი ცნობით შეავსო: ვეროგავრთიანების ბოლო-რამით რესპუბლიკაში 5000 ტონა კარაქი შემოვიდა, გააღწვდა, რომ კარაქის ნაწილი შაქრის ფხვნილზე გადაიკვალეს („ალბათ, იმიტომ, რომ ხალხს კარა-ქის გარდა შაქრის გემოც არ დაეიწყეს“)...

სეპარატიზმზე საუბარს დავეუბრებოდით. თანა-მედროვე მსოფლიოს მისი სამშინოება ამჯერად ელვარდ ამბროსის მის პირით კი არა, ევგენი ტრი-ფონოვის სიტყვებით წარმოედგება 7 მარტს გამო-ქვეყნებულ სტატიაში „ნაციონალიზმი-სეპარატი-ზმი“. ავტორი დნესტრისპირეთში, აფხაზეთსა და სა-მხრეთ ოსეთში არსებულ ეროვნებათშორის კონ-ფლიქტების ანალიზებს „აფხაზეთის ომი უცნაურად გამოიყურება. 1989 წელს აფხაზეთი ავტონომიური რესპუბლიკის მონახულების 17 პროცენტს შეად-გენდნენ, ქართველები კი 47-ს. განხრებულ კონფ-ლიქტის დროს ძალიან ბევრმა აფხაზეთში მცხოვ-რებმა ქართველმა დაუჭირა მხარი არბინება გუდა-თურ რეჟიმს, აფხაზეთა გარკვეული ნაწილი კი ქართველ-შეზღუდულ ბრძოლაზე უარს აცხადე-ბდა. 1993 წლის ოქტომბერში აფხაზეთის მიერ ქა-რთული ჯარის განადგურება საერთოდ დაუჯერე-ბელია. მცირერიცხოვანი ერის (სულ 90 ათასი) საზღვრო რაზმებმა, რომელთა რიცხვითაც აფხაზე-თის ფორსზე 40 ათასი მძიმე შეიარაღების მქონე ჯარისკაცი და ოფიცერი იმყოფებოდა, ქართული არმია განადგურეს. პირადი კეთილდღეობის გასა-შეჯიბრებლად, საიდუმლოდ არ წარმოადგენს, რომ აფხაზეთს რუსეთის მაღალჩინოსანი პირები ენმარებოდნენ. ჩვენ ახლა სხვა რამ გვაინტერესებს: გაგანა ომის დროს, საქართველოს ექსპრეზიდენ-ტმა ზვიად გამსახურდიამ საკუთარი პატივსა და რე-ვანით ქართულ არმიას ზურგედან მიაყენა დარტე-ყმა, შემდეგ კი აფხაზეთა დახმარებით თბილისისკენ დაიძრა. მხოლოდ რუსი მფლესანტების ჩარევამ აღ-კვეთა საქართველოში შევიარდნა-იოსელიანის რე-ჟიმის დამხობა“.

აქ მოტანილი ციტატა ისტორიას შეგახსენებს, თუმცა ტრიფონოვის სტატია უფრო სეპარატიზტუ-ლი განწყობის გამოიწვევი ჭეშმარიტი მიზეზების შესახებ პერში გახვეული დასკვნებითაა საყურად-ღებო (არა მხოლოდ ყოფილ სსრკ-ში, არამედ მთელ მსოფლიოში). „მთავრის დავებუნდეთ,

სსრკ-ს ტერიტორიული დაყოფა (ისევე როგორც თვალსაზრისი და ჩესოლოგიათა კომუნიზმის და-მხობის შემდეგ) ადგილობრივი ელიტის დამოკიდე-ბლობისა და საკუთარი სტატუსის ამაღლებისკენ მი-სწრაფებითაა გამოწვეული. პარტიული მდივნის პრე-ზიდენტად აღიქმება კი — ყოველგვარი ოცნების მოუხაა. პარტიული მდივნის დასაქმებულებად აქ უკიდურესად შესაძლებლობები არსებობს“.

ფულისა და ტერორის მეშვეობით მტოქვე კე-ლმბეკოვისგან დამხობილი სამხრეთ ოსეთის „ბე-ლადი“ თეზივეი დანაშაულებრივ ქმედებას ეწეოდა, რისთვისაც საბოლოოდ რუსეთის ციხეში მოხვდა ან გათავისუფლდა ან მოსკოვში „ბოსები“ მოატყუა, ან მფარველები მოუსტდნენ, მთელმა მსოფლიომ კი

რუსულ წარწერებს აკრავს: „Имею ангорку и хорошие брюки“.

შემდეგ იხმარა აჭარის მოსახლეობის რუსე-თის მიმართ კეთილგანწყობაზე წერს, რასაც ასეთი მაგალითებით დასტურებს:

„აჭარაში რუსული დივიზია დაბანაკებული. ამას არავითარი კონფლიქტი არ გამოუწვევია. მეტიც, აქ მკვლევრად ზეიმობენ 23 თებერვალს“.

საღამოობით აჭარის მცხოვრებთა უმრავლე-სობა რუსეთის ტელევიზიას უყურებს. მაინაიათ, რომ ეს არის გაცოცხლები საინტერესოა, ვიდრე „ოსტანკინო“, თბილისი და თურქეთი.

საერთოდ გასაცხარა აჭარელების რუსეთთან მეგობრობის საყოველთაო ტენდენცია. აქ რუსული

რუსული პრესა საქართველოს შესახებ (1995 წლის 7-15 მარტი)

გაიქ, რომ სამხრეთ ოსეთის „თავისუფლებისთვის მებრძოლი“ დამნაშავეები, ნამდვილი მათიონები არიან. აფხაზეთზე სათქმელი არაფერია: სიხუბის მაფია ხრუშჩოვის დროს თუ არა, ბუქჩენივს პარი-ოდში მაინც აყვავდა. საბჭოთა ხელისუფლების შე-რყევის შემდეგ მათიონებმა მოსკოვულ მფარველთა დახმარებით დამოუკიდებლად არსებობა განიზა-ხეს — რატომაც არა, აფხაზეთი ხომ ნამდვილი მიწიერი სამოთხეა“.

სხვაგვარად რომ ვთქვათ, აფხაზეთის სახით საქართველომ სამოთხის ნაწილი დაკარგა. იმედი ვიქონიოთ, რომ ეს დროებითი დანაკარგია, ჯერ-ჯერობით კი, სამოთხის ნაწილს საქართველოში აჭარა წარმოადგენს. ყოველ შემთხვევაში, ასეთი შთაბეჭდილება ექმნება „კომსოილისკაია პრავდას“ კორესპონდენტს — ირინა ხმარას, (რა თქმა უნდა, მის აზრებში საქართველოს საერთო სოციალურ-ეკონომიკური სიტუაცია გათვალისწინებულია). 15 მარტს დაბეჭდილ სტატიაში — „კეროროტი კომუნი-ზმის რეჟიმში“ — აჭარის სიტუაციის გაშუქებისას, ავტორი, ადგილობრივი ურნალისტიკის მსგავსად, მთლად იდიოტურ სურათს არ ასახავს.

„ამ მხარეში ომი აიცილა: 3,5 წელიწადის მანძი-ლზე — არც ერთი გახრეოლა. აქ მატარებლის შემა-დგენლობებს არ მარცხავს, თბილისის მსგავსად არ ჯანყდებიან, ეზოებში კოცონებს არ ანთებენ და მაინც, მთელაარ ივრძიონ, რომ პატარა აჭარა ყველა მხრიდან ომითაა გარემოცული. ყველა პანსინატში აფხაზი და გოზნოელი ღტლივლები ცხოვრო-ბენ. უკვე ერთი წელია, რაც თბილისში და მოსკო-ვში დარეკვა გაიშალა. შეუთან დაკავშირებითაც ერობლებში აქვთ. ელექტროსადგური აფხაზეთის მხარეს დარჩა და შეუქს ნანდახან თუ იდევან. აჭარაში ელექტროენერგიის თურქეთიდან ბარტე-რით ვიდრე დაიწყეს, თუმცა, არც ეს კმარა. შეუქი გრაფიკითაა და ოსკანიდან წამოხული წყლითაც იმ-ვითად ანებიერებენ ხალხს“.

უნდა აღინიშნოს, რომ იხმარას მთელი მასალა რადიკალურ პატარა, თემატურად განსვავებული ნაწი-ლისგან შედგება — „თურქული“, „რუსეთთან და რუსე-ბთან ურთიერთობა აჭარაში“, „ახლან აბშიძე“ და სხვა. „თურქული თემა“ — „ბათუმში ხალხს მოსკო-ვლებზე უარესად არ აცოცა. წვიმამდე კი წაყის ქუჩებში დადიან. საქვე ისაა, რომ თურქეთის სა-ზღვარი გახსნილია (საბაჟო ფორმალა — 30 დო-ლარი). სწორედ იქ იმობილი აჭარელები. მას შემ-დეგ, რაც საზღვარი გაიხსნა, თურქებმა ისეთი მძლა-ვრი მშენებლობა გაიჩაღეს, რომ ახლომხლო მდე-ბარე სოფლები სარეკორდო დროში საგაჭრო ცე-ნტრებად გადაიქცა. ახლა გამგებლების მისახილად

სკოლები არ დაუხურავთ, არახდროს მოუთხოვიათ მხოლოდ ქართულად ლაპარაკი და წერა, თბილისი-დან შესაბამისი მითითების მოხელისთანავე შეიქმნა თანაბარმნიშვნელოვანი რუსული გაზეთი და ტელე-ვიზიის რუსული რედაქცია. რუსეთის ტელევიზიის გამოერთვასაც არ დათანხმდნენ“.

აჭარის მეთაური კი ნამდვილი თავადია. ასლან აბაშიძე იმ თავადური გვარის შთამომავალია, რო-მელიც 5 საუკუნის მანძილზე მართავდა აჭარას. 1937 წ. მისი პაპა დახვრიტეს, მამა კი ციხიბრში გადასახლეს. ახლა თავადი აბაშიძეები ისევ აჭარის ხელისუფლების სათავეში არიან.

პრეზიდენტს ჰუმანიტარული და ეკონომიკური განათლება აქვს. თავისუფალ დროს ხატავს. ქართულ კუბონზე გადახვარით, ოფიციალური ხელფასი 2 დოლარი აქვს, ლონდონში ღირს ფიფიფაქსის მიერ დაარსებული „აბაშიძის ფონდიდან მიღებული ჯანაყრის“ ხარჯზე ცხოვრობს. ეს ფონდი აფიან-სებს რესპუბლიკის ყველა ძირითად პროექტსაც“.

ამას გარდა, იხმარა ბათუმის ქუჩებში გამე-ფებული სიმშვიდეს აღნიშნავს და, რა თქმა უნდა, ორი თვის უკან გახსნილ თავისუფალ ეკონომი-კურ ზონაზე საუბრობს (თურმე, ჯერ, კიდევ გრიბოედოვი ამბობდა, რომ საამისოდ აქ ყველა-ზე ხელსაყრელი ადგილია).

„ზაფხულში აპირებენ სასტუმროთა რეკონს-ტრუქციას — განზრახული აქვთ ისინი 5 ვარსკკლა-ვიანი განხალდონ. უკვე დასრულდა საუცხოო კორტე-ბის მშენებლობა. ვარაუდობენ, დროთა განმავლობა-ში აქ საერთაშორისო საზოგადოებრივ ტურნირები ჩაატარონ. ასე რომ, გადაჭრით აქვთ გადაწყვეტილი, იქცნენ მდიდარ ქალაქად“.

მაგრამ დავებოთ მიწაზე! „მამველთა კორ-პუსი კვლავ ყურადღების ცენტრშია. „მხედროთ-ნის“ მეშვეობით თავს დაზარალებულად მიიჩ-ნევენ“ — ნაბოლაძის სტატია „ნუგაზისმთაა გა-ზეტაში“ (11 მარტი).

იტყობინებთან, რომ გახულ კვირას საქართვე-ლოს პარლამენტში კანონმდებლობითი საქმიან-ობა ფერხდებოდა ოპოზიციის მოსწრაფების გამო, დეპუტატთა სამსჯავროზე გამოუტანიათ მიმდინარე მოვლენები. „უკანასკნელი სახელეუბო დაკავშირე-ბულია მამველთა კორპუსის მცდელობასთან, ზემო-ქმედება მოეხდინა სახელმწიფოს მეთაურის პირად რწმუნებულზე ქვემო ქართლში ლევან მამაღაშე-რწმუნებულზე გატეხილი თავით მაინც გამოცხადდა პარლამენტში და დეპუტატთა თხოვნით მომხდარ ფაქტზე საკუთარი აზრი გამოთქვა“. შემდეგ მოთხ-რობილია ინციდენტზე ქვემო ქართლში, რომელ-შიც ნახსენებია არიან მამველთა კორპუსის წევრები,

რამაც ოპოზიციის საბაბი მისცა. „მამაღაშე“ ოლეიო-ოფიციალური ხელისუფლების წყდმეტ ლობალო-ბაზე „ეციცხაიკვება ვანტანე“ „თელომშვილმა შეა-ხსენა ოპოზიციას, რომ „მხედროთი“, რომელიც ბოლო წლებში აქვდა ოპოზიციის წევრებს, უკე-თეს ხვედრსა და სახელმწიფოსაზე უფრო აქტიურ ზრუნვას იმსახურებს“.

„რასათი რეგულში“ გამოქვეყნებულა კვდე-ნისოვის ერთი მხედვით პატარა, უწყინარი ცნობა — „შეიქმნა სამხედრო ატამატი“, მაგრამ რა საინტე-რესოა და, რაც მთავარია, წინააღმდეგობრივი ასო-ციაციებმა მასში. ყოველივე კი, საქართველოში რუსეთის სამხედრო ატამეს, პირველი რანგის კა-პიტანის, ვლადიმერ გოლუბის გვარს უკავშირდება. ერთი მხრივ — ამკარაა „აიკასოვან მოგვრილი“ „ზრობრივი დატვირთვა. მეორე მხრივ — აზრად, რატომღაც, მოსდის მეორე საქვეწონდ ცნობილი გვარი — ლეხელი (სწორედ ის დროა, პირველად ვიწერდეთ!).

იუწყებთან ავრთვე, რომ ანალოგიური სტურ-ქეტრა იქმნება მოსკოვში, სადაც საქართველოს სამხედრო ატამეს ფუნქციებს გენერალ-მაიორი ვლადიმერ ჩიქოვანი შეასრულებს. „ორივე მხარის აზრით, სამხედრო ატამატის შექმნა ხელს შეე-წყობს რუსულ-საქართველოს სამხედრო თანამშ-რომლობის გაღრმავებას“.

საქართველოს ეკონომიკაზე გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებს, ვფიქრობთ, ყველაზე მეტად შეუძ-ლია, უბიძგოს რუსეთის სახელმწიფო და კერძო მეწარმეებს ქართველ კოლეგებთან თანამშრო-ლობისკენ. ლაპარაკი, რა თქმა უნდა, არაა იმ ცრემ-ლებით სავსე სტატეზზე, რომლებიც ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკის სრულ სწრევაზე მოგვითხრობენ. ნი-მუშად იმისა, როგორ შეიძლება პანიკის გარეშე აღწერო საქართველოს არასახარბიელო ეკონომი-კური მდგომარეობა და, ამასთან, აღნიშნო ის თუნ-დაც უმნიშვნელო, მაგრამ მაინც პოზიტიური ეკო-ნომიკური ძვრები, შეიძლება გაბრდებს „სვობოდ-ნაია გრუზიას“ მთავარი რედაქტორის მოადგილის გაბრიელ ნამთალაშვილის სტატია „საქართველო ექვსი გაქიანურებული კრიზისიდან გამოსავალს“. პუბლიკაცია 14 მარტს დაიბეჭდა „იხვესტიას“ ამა-ტებში „ფინანსოვითი იხვესტიას“.

მასში გადმოცემულმა ინფორმაციამ (სახელმ-წიფო საკუთრების ტრანსფორმაციის, ქართული კუპონის გაზრდილი კურსის, საზოგადოებრივი სე-ქტორის ძირფესვიანი რეფორმის შესახებ, რომე-ლიც საკუთრების უფლების კერძო სექტორისთვის გადაცემას ითვალისწინებს, ახლო მომავალში ფასე-ბის სრული ლიბერალიზაცია, საკანონმდებლო ბა-ზის შექმნა თავისუფალი ბაზრის შექმნისთვის და თავისუფალი ვაჭრობის რეჟიმის ფუნქციონირე-ბისთვის და ა.შ.) სიკვწოა, არ მიაყროს რუსეთისა და საზღვარგარეთის მეწარმეთა ყურადღება, რომლე-

ბიც ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებთან თანამშრო-მლობისკენ იხმარაფიან. ამიტომ, ასეთ პუბლიკაცი-ებს უნდა მივესალმოთ.

ეკონომიკურ თემაზე დაწერილ სტატეზებს შე-იძლება მივაკუთვნოთ ი.ე.მელიანოვის წერილიც „ბორჯომის კონკურენტი“. საქართველოსთან მას საერთო არაფერი აქვს, მაგრამ, ვფიქრობთ, მაინც საინტერესოა უნდა იყოს.

საბჭოთა კავშირის დამხრის შემდეგ ბორჯო-მისა და ტრუსკაციის სამკურნალო წყლები საზღ-ვარგარეთ აღმოჩნდა. ხელო თავად ეს ადგილები — შეიარაღებული კონფლიქტების რაიონებთან არც-თუ მთლად სასამოვნო სახილავებს. დღეს ვოლგო-გრადში ყოველდღიურად უშვებენ 30000 ბოთლ „გორნაია პოლიანას“. მინერალური წყლების ქარხ-ნის — „ხდრავიისკა“ დირექტორი აცხადებს საქარ-თველოდან ჩამოსულ სტუმრებს თავის შესაქცევად თითო ჭიქას ასინჯავდა. ქართველები სვამდნენ და ტუნებს ოლოკავდნენ: გადასარევი ბორჯომია, გე-გონება, ახლახანს ჩამოსახლდა“.

როგორც ავტორი გვაცხადებს, კონვერტი ამო-ქმედებულია. პიტერში ფინურ ჭალადზე დაბეჭდი-ლია სუპერერტიკეტები. კამბინში მხად არიან, გამო-უშვან არასტანდარტული ზომის სპეციალური ბოთ-ლი. თავად ჭყონია ოცნებებს იმ დღეზე როდესაც ქარხანაში ამოშვებენ მთელ ხაზს და ორჯერ მტრ „გორნაია პოლიანას“ გამოუშვებს.

„მანამდე კი „ვოლგოგრადის ბორჯომის“ ერთი ბოთლის ფასი 742 მანეთია და ადგილობრივ მაღაზი-ებში მისი შოვნა პრაქტიკულად შეუძლებელია“.

ბოლო ინფორმაციამ ფეხბურთის მოყვარულე-ბისთვისაა. „როსისკიე ვესტნი“ გამოქვეყნებულია ბორის სპილსკის ერთი სასამოვნო მოვონება — „ლევსაც კამიონებს ტბილი სიტყვა“.

„ერთხელ თბილისის „დინამოს“ ფეხბურთულე-ბი მოსკოვულ თანაკლებლებთან ერთად ვარჯიშო-ბდნენ. სტუმართა კარში, როგორც ყოველთვის, იდგა ლევ იაშინი, რომელიც მაშინ დიდიხის ზეხიბში იმ-ყოფებოდა — იგი დეპუტატად კი არჩიოდა“.

ვარჯიშობდნენ თერთმეტმეტრიანის დარტე-მაში. ბარქაბად დაღო ბურთი და შესძახა: „ეი, დეპუ-ტატო, გამოიტანე!“ გამოიტანდა და პირდაპირ ცხრი-ანში „ჭვდა“. იაშინმა ბურთი მხოლოდ თვალს გაა-ყოლა. ასე განმეორდა რამდენჯერმე, ბოლოს იაში-ნი შევედრა: „სიომა, ვიზოხ, სიტყვა „დეპუტატი“ აღარ გამოვიტანო — ვერც ერთ პუნალტს ვერ ავიღე!“ სიომამ დარტმის წინ დაივირა: „ლიოკუშკა, გამო-იტანე!“ იაშინმა ლამაზ ნახტომში მოიგერია ბურთი“.

ინფორმაცია

რუსეთის ფედერაციაში საქართველოს საელჩოს პრესსამსახური

მაქსიმ რილსკი 100

გუშინ, 17 მარტს, ეროვნულ ბიბლიოთეკაში გაიმართა მაქსიმ რილსკის დაბადებიდან 100 წლისთავისადმი მიძღვნილი საზეიმო საღამო. საღამოს ესწრებოდნენ: უკრაინის რესპუბლიკის სრულუფლებიანი ელჩი საქართველოში ანატოლი კასიანენკო, საქართველოს კულტურის მინისტრის მოადგილე ზურაბ გაგუნიშვილი, ეროვნული ბიბლიოთეკის დირექტორი აკაკი ძიძიგური, აკადემიკოსი კონსტანტინე წერეთელი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი ოთარ ბაქანიძე, დიპლომატიური კორპუსის წარმომადგენლები.

საღამო გახსნა ბიბლიოთეკის დირექტორმა ბატონმა აკაკი ძიძიგურმა, რომელმაც აღნიშნა: „ქართულ-უკრაინულ ლიტერატურულ ურთიერთობებს ეროვნული ბიბლიოთეკის ხელმძღვანელობა ყოველ-

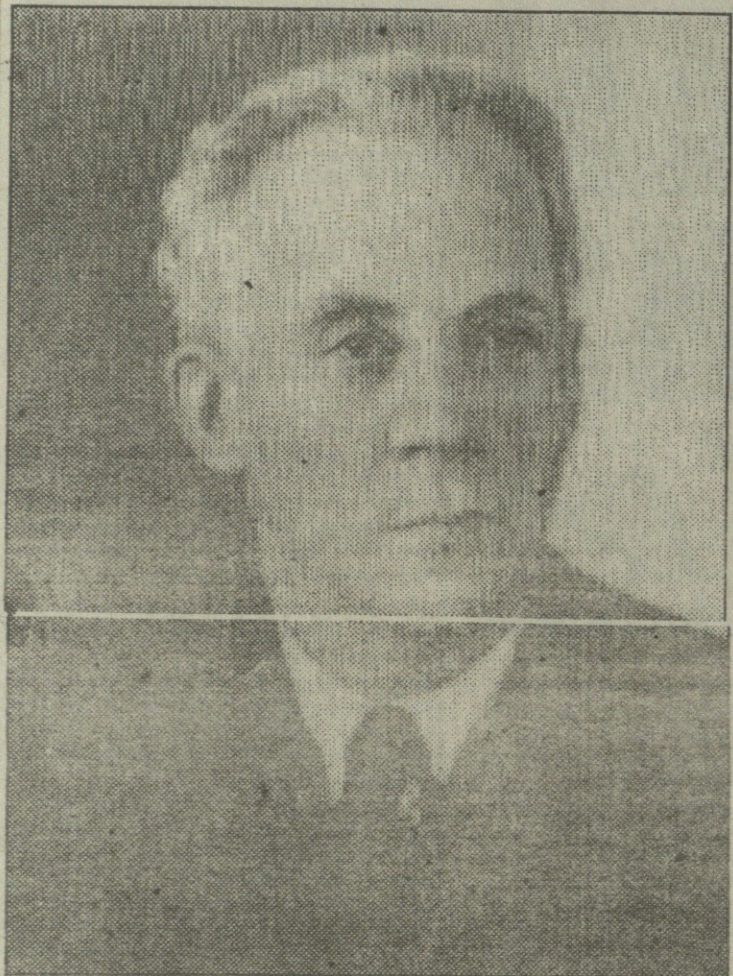
თვის დიდ ადგილს უთმობდა (1994 წელს გამოვენილი იყო მიკოლა ბაჟანისა და პაბლო ტინინას შემოქმედებისადმი მიძღვნილი საიუბილეო სტენდები). ასეთი ღონისძიებები გვინდა უფრო გამოვავლინოთ ერის მრავალსაუკუნოვან ურთიერთობებს.

უკრაინის ელჩმა ანატოლიმ კასიანენკომ პოეტის ცხოვრება და შემოქმედება მან თქვა, რომ საღამო დიდი პოეტის ღვაწლის დაფასების გარდა, ორი სახელმწიფოს, ორი კულტურის სულიერი სიახლოვის, მათი განუყოფლობის გამოვლენებაც.

მწერალმა ვლადიმერ თორდუამ ბატონ ანატოლი კასიანენკოს საჩუქრად გადასცა მის მიერ თარგმნილი გასილი სტეფანიკის ნოველების კრებული. დასასრულს, წაიკითხეს პოეტის ლექსები.

“მეგობრობა გზად და ხიდად“

მაქსიმ რილსკი და საქართველო

19 მარტს დაბადებიდან 100 წელი შეუსრულდებოდა უკრაინელ პოეტსა და საზოგადო მოღვაწეს — მაქსიმ რილსკის (1895-1964)

XX საუკუნის უკრაინულ პოეზიაში მაქსიმ რილსკის დამსახურებული საპატიო ადგილი მიეკუთვნება. „სილამაზისა და სულის სარგოს“ მგოსანი საკუთარ შემოქმედებას საფუძვლად უდებს „დიად სამებას“ — შრომას, ბუნებას (უკეთ, ბუნებასთან მეგობრობას), კულტურას — რომელიც ვერ კი მოიცავს ღირებულებების მთელ სპექტრს, მაგრამ ერთობ დამახასიათებელია მისი „ცხოვრებისეული ფილოსოფიისთვის“. ამასთან, რილსკი ბედნიერების მგოსანიც არის, ყოველ შემთხვევაში, იმ წამებისა, რომელთა განცდაც ღვთისგან ებოძა ადამიანს, ... თუკი იგი ადამიანია“.

აეუღერებინა მისი თანამედროვე მწერლების საუკეთესო თხზულებები. რილსკის მთარგმნელობითი საქმიანობის მასშტაბები გრანდიოზულია. ორმოცნობიანი მოღვაწეობის განმავლობაში მაქსიმ რილსკიმ თარგმნა მოძველი ლიტერატურების საუკეთესო ნიმუშები, რომლებმაც უკრაინული ლიტერატურის წიაღში ახალი სიცოცხლე მოიპოვეს.

გულითადად ინტერესმა ქართული ლიტერატურის მიმართ, პირადად კონტაქტებმა, მწერლებთან ნაცნობობამ მაქსიმ რილსკი საქართველოსთან დაახლოვა და განსაზღვრა მისი, როგორც მთარგმნელის, უცვლელი ინტერესი. განსაკუთრებულ სულიერ სიახლოვეს ამჟღავნებდა იგი ირაკლი აბაშიძის, გიორგი ლეონიძის, გალაკტიონ ტაბიძის, სიმონ ჩიქოვანის, პაოლო იაშვილის ნაწარმოებების მიმართ. მას მშობლიურ ენაზე ქართული ლექსის განუმეორებელი სიტყვიერი ქარგის ნატიფად გადმოცემის საოცარი უნარი ჰქონდა.

საქართველოსთან, ქართველ ხალხთან პოეტს გულითადი მეგობრობა აკავშირებდა. ქართული პოეზიისადმი ინტერესი მისთვის შემთხვევითი

რამ არ გახლდათ, მას შთააგონებდა და ასულდგმულებდა უკრაინულ და ქართველ ხალხთა მრავალსაუკუნოვანი მეგობრობა და კულტურული კავშირები. მაქსიმ რილსკის ლექსებში აისახა ქართველი ხალხის წარსული და აწმყო, მისი ყოფა, ტრადიციები. საქართველო მის შემოქმედებაში დამკვიდრდა თარგმანებით, ორიგინალში შექმნილი ლექსებით, ლიტერატურულ-კრიტიკული წერილებით, როგორებიცაა: „შოთა რუსთაველი“, „მირგოროდული ჩანანერები“, „საქართველო“, „დავით გურამიშვილი“, „ხევსური ხეობაში“, „წვიმა გაგრამი“.

მაქსიმ რილსკის პოეზიამ ქართველ მწერალთა ყურადღება მიიპყრო. როგორც ჩანს, მათთვის ახლობელი იყო მისი პოეტური სამყარო, მძლავრი პატრიოტული სულისკვეთება და ლექსის ღრმა ფილოსოფიუბით აზრი. ამის ნყალობით რილსკის პოეზიამ თავიდანვე დიდი გამოძახილი ჰპოვა საქართველოში. მისი ლექსები სხვადასხვა დროს თარგმნეს: შ.როყვამ, ა.სულაკაურმა, ს.ჩიქოვანმა, ი.აბაშიძემ, ხ.ვარდოშვილმა, ო.შალამბერიძემ, ი.მოსევილმა, ხ.ბერულავამ.

1980 წელს საბჭოთა კავშირის ხალხთა ლიტერატურებისა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მხატვრული თარგმანის კათედრებმა გამოსცეს მაქსიმ რილსკის კრებული. რილსკისა და მისი პოეზიის შესახებ მრავალ გამონათქვამს შორის არის ერთი, რომელიც მისგან მსოფლმხედველობრივად სრულიად განსხვავებულ ცნობილ უკრაინელ პოეტს ევგენი მაღანიუკს აქვს გამოთქმული წერილში „მაქსიმ რილსკის საფლავთან“. მან პოეტს უკრაინული პოეზიისა და სულიერების ნამდვილ განძი უწოდა და გაიმეტა მისთვის ისეთი სიტყვები, როგორიც თანამედროვეთა შესახებ იშვიათად თუ დასცდენია:

„იგი ჩვენი საუკუნის არა მარტო ერთ-ერთი ყველაზე ნაღდი პოეტია (ანალოგი შეიძლება მხოლოდ რილსკისთან არსებობდეს), არამედ ჩვენი ლიტერატურისა და კულტურის ერთი ყველაზე გამოჩენილი შემოქმედი და რაც უკანასკნელმა ათწლეულებმა აშკარად დაგვანახა — დიდი ეროვნული მოღვაწე“.

მასალა მოგვარდა საქართველოში
შპრაიფის საელჩოში

მაქსიმ რილსკის რანგის 7-8 პოეტი ჰყავდა უკრაინას ამ საუკუნეში. მაგრამ მათგან რილსკის გამოარჩევს პოეტური მენტალიტეტის ორგანული, ჰარმონიულად განონასწორებული კავშირი დიდ კლასიკურ ტრადიციასთან — „ელინური“ ანტიკურობიდან — XIX საუკუნის I. ნახევრის სლავური პოეზიის გენიოსებამდე. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ კლასიკის მხატვრული ძირებულებებისადმი ერთგულებასთან ერთად რილსკი ნოვატორიც იყო — როგორც ყოველი ორიგინალური შემოქმედი.

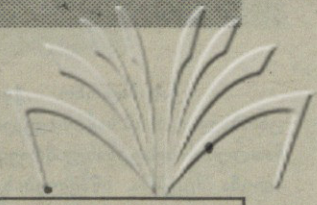
მის პოეზიას დანაკარგი ახლდა. დანაკარგი იმ რთული და მრისხანე ასწლეულისა, რომელშიც თავად ცხოვრობდა. დანაკარგი შეუთხზველი

ლექსებისა და პოემებისა, რომლებიც, ალბათ, გააგრძელებდნენ ყვავილოვნების ევოლუციურ ხაზს, რომელსაც მიჰყვება რილსკის 20-იანი წლების ნაწევები.

შემდეგ შეიქმნა ლექსები და პოემები „სოციალური დაკვეთით“ ან მკაცრი სოციალური ბრძანებით. ამ ნაწერებში რილსკის ტალანტი გაიცრია, გაფერმკრთა, ხელოსნობის კვალი დაეტყო.

მიუხედავად ამისა, თაობებს გადაეცემა მაქსიმ რილსკის ჭეშმარიტი პოეზია, მისი კაცთმოყვარე ტალანტი ალბეცდილი, მრავალი სხვა თხზულება.

მაქსიმ რილსკის შემოქმედებითი ძალები არ დაუზოგავს ლიტერატურული თარგმანებისთვის, რათა უკრაინულ ენაზე

შპილა

სიტყვა მკითხველს!

შემოქმედი კაცი-მოუხვედარი... ერთი ფიგურა მეორეს ამოკე-
მისდევს... ერთი წიგნი თავდე-
ურე იწყება! არ არის არც შუა-
არც საშველი! ან რა მომასვე-
როდესაც ირგვლივ ამდენი ამბე-
თებია, მოგვინებია?...
გაბეჭდით — ყოველ მწე-
თაქის ირგვლივ ქაოსი ელანდე-
ბოვს შემოქმედის უფლებამოსი-
თს თხზავს და არკვევს!...
მე გარკვევასაც აქვს თავისი ჭირ-
ნი და მიდრეკილება... მე ჩვენი
საზოგადოებრივი ისტორია მი-
ს და მხიბლავს... მას, როგორც
ხალს, დღევანდელ დღეს, ისე გა-
მარდოულ ბორილში აწმყო, წა-
ლი თუ მომავალი — ერთ ღერძზე
ნახს: მეც „ქართლის ცხოვრებას“
მოვყვრები, მხეს ავაფარებ და წიგ-
თავად ჩაიფურცლება, ყოველი
ბეჭდიდან მანდილოსნები, აბჯ-
ნები, მწიგნობრები, გუთნისდე-
გადმოდიან, ალბათ ცალკე და ჩე-
რთადაც ძველსა და ახალ საქა-
ვლოში მოგზაურობენ, მოქმედ-
ებენ, შრომობენ და ილოცე-
... ისევ განიცდიან ქართულ მხესა
და წარმომადგენელ ჩემი ისტორიუ-

ლი მოთხოვნების კრებულები —
„ერწიანის სვედა“, „ნისლი ნახატა-
რის ტყეში“, „მატიანური“, „მუშლი
მუნასა“, „პორილეტური ლანდები“,
„ოთხწიგნიანი რომანი — „გმირთა ვა-
რამი“, „მითრიდატე“, რომლის მეორე
წიგნზე ახლა ვმუშაობ... თანამედროვე
თემატ მაქვს დაწვებული და საზრუნა-
ვი...
რალა დასაფარავია — ყოველი ჩე-
მი ახალი წიგნის გამოშვებისას ვდე-
ლაგ, ვით ტრფობის პატიმარი, რომე-
ლიც ყველას წინაშე, თავის კალმის
„ძელზე“ გახმული, ელის განაჩენს!...
და რა დიდი ნუგეშია, რომ ჩვენ ასეთი
გულისხმიერი და სიტყვათშორის გა-
მგები მკითხველი გვყავს!... მე მჯერა,
რომ გულწრფელობის ხიდი მწერალ-
სა და მკითხველს შორის სრულიადაც
არ არის ჩატეხილი!... და ვგონებ, ეს
მკითხველის დამსახურება უფრო
არის!... ეს ჩვენი, მწერლების — უნდა გვა-
ხსოვდეს!
ჩემი დასახელებული წიგნები ავ-
ტორის ბუდიდან უკვე გაფრენილი წე-
რობია...
მე კი ახალ ხელნაწერებს ვებრძ-
ვი... ჩემს ზეარში გიწვევთ, მკითხვე-
ლო გულისხმიერი, არ დამწამო
ჩრდილი უთქმელობისა... ხომ არაფე-
რი არ არის ისეთი უბადრუკი, რო-
გორც უგულო სიტყვა! ბუნებას წყალ-
დილობისა ისე არ ეშინია, როგორც

ავი გვალვისა მწერლობაში კი ორი-
ვემ ერთად იცის დამკვიდრება, მისი
განაგება... მაგრამ გულწრფელი შე-
მოქმედება ხომ ბრძოლის ახლო ნათე-
სავია! ყოველ ღირსეულ წიგნს აქვს
თავისი „მტელი“ და ქვეყნად მოსვლის
სვიანობაც...
ჩემთვის მოგზაურობა და წერა —
შემოქმედების ორი მხარეა... და აი ჩე-
მი ბოლო წლების მოგზაურობის
დროს, ციხე-გოჯის ძველთა-ძველ ნა-
ნგრევთა შორის, ჩვენი ანტიკური სა-
მეაროს გმირთა გმირის ჩრდილი გავ-
ლანდეს... ვეება ტანისა, მეტყველ
თვალ-სახისა და უთვალავი ჭრილო-
ბების აძარა!... ამის შემდეგ იგი ყველ-
გან განუშორებლად მელანდებოდა...
მალე ძველი ნანგრევებიდან ხელნაწე-
რშიც გადმომისახლდა და ჩემს ფიქ-
რებს დაუფლა. ასე შევეყარე მითრი-
დატე პონტოელს მისი უკანასკნელი
ჭრილობიდან ორი ათასზე მეტი წლის
შემდეგ!
ეს შევერა არსებითად ბუნებრივია
— ჩვენი ხომ ჩვენი წინაპრების განმეო-
რებულ ნაირსკვლობანი ვართ, მსოფ-
ლშეგარბნობაში, ხილვებსა და ლტო-
ლვებში კვლავ ვმსგავსებით მათ და
მათივე დაუდგომელი სული მოგვდ-
გამს!
მე ძველი მთამსვლელი ვარ და ვი-
ცი, მაღალ მწვერვალებს უფრო ხში-
რად დიდი ბურუსი ახვევიათ ხოლმე...

ასეა მითრიდატეს არგველი...
ლიც ორმოცი წლის განმავლობაში
გაერთიანებულ ქართულ და ქართველ
ლურ ტომებთან ებრძოდა ძლიერების
ხენიტში მყოფ რომის მსოფლიო იმ-
პერიას. ეს იყო ალბათ პირველი და
უდიდესი გამოსვლა ქართული სამეა-
როსი მსოფლიო ასპარეზზე... და მის-
მა საბოლოო დამარცხებამ ჩვენი კარგა
ხნით გამოგვადლო დიდი ისტორიიდან.
მსოფლიოს კი რამოდენიმე საუკუნით
რომს შავი მონობის ფარდა ჩამოეფა-
რა.
მე კი, ოცი საუკუნის შემდეგ, დავ-
დივარ კალმითა და ხელნაწერებით
სპერის ზღვიანეთში, სარფიდან დიო-
სკურიამდე... უფრო შორსაც — ყირი-
მში — მითრიდატეს მთამდე ვაკითხავ
ჩვენს ანტიკურ ძეგლებს, მითრიდა-
ტეს მოწმეებსა და თანამედროვეებს...
ჰოი, რა დიდი ანტიკური სამეარო
გვექონდა, ჩვენი კი, სამუალო საუკუნე-
თა, თავისთავად დიდებულ ძეგლთა,
მიღმა ვეღარ ვხედავთ უფრო ძველსა
და უფრო მიწაში ჩათხრილ საფუძე-
ლებს!...
ჰოი, ჯერ კიდევ რამდენი საქარ-
ველო გვექონია „დამოსაჩენი“!... და მი-
თრიდატეს საქართველო უპირველეს
ყოველისა!“

ლევან გოთუა
1976

გოთუა შემოქმედებითი ცხოვრების საუკეთესო წლები, თით-
ხედი საუკუნე. შორეულ ჩრდილოეთში, „მავთულსიქითა სამუ-
აგარა, ბუტირის, სოლოვკების, ტაშენის, წარმის, ბისის ვორ-
ბებისა და ბანაკებში გატარებული ჯოჯოხეთური ცხოვრება არც-
მ პრავალიცხოვან წერილებში, რომელსაც ოჯახში გზავნიდა.
მათგანში მისი ტკივილიანი ბედ-იღბალი, ეპოქის სუნთქვა და უმკაც-
რესტული აღწერილი...

ლევან გოთუა და ივრე დოგროშანი
ბუბრამ თიბანბის ფოტო

რამდენიმე წერილებიდან...
ერ გამოვია, სამშობლო იმითომ მიყვარს, რომ ასე შორს ვარ, თუ
ვარ ასე შორს, რომ ასე ძლიერ მიყვარს სამშობლო...
სვერი მქონია უმძიმესი წუთებიც, სიცოცხლესაც აღარ მინდოდა,
დღეობამდეც ვიყავი მისული, მაგრამ გადავლახე ეს საშინელი
სამშობლოს სიყვარულმა, დაუღალავმა შრომამ, გულში მაღლ-
ოვილმა იმდენი ნაბერწკალმა-გადამატინა ყოველივე...
სიყვარულსა ისევ საყვარელთა გახდა. სოლიდარობის მიზნით სხვა
საცაფიცენ, შემოგვიერთდნენ. თითქმის ყველა მალარო გაიფიცა.
ესა საფიცო კომიტეტი. გაფიცვის სათავეში ჩაუდგა ჩვენი მეგო-
რ დობროშანი...“

ილუმინირებული მამულიშვილი

ესე ცოტა ხანია, რაც ჩვენს შორის აღარ ტრიალებს დიდად ნიჭიერი
და მხნე კაცი ლევან გოთუა, მაგრამ ქართულ მწერლობაში მის
სიბრძნეობა ადგილი კვლავ დაუსახლებელია, გადაუჭარბებლად შე-
თქვას, ქართულ მწერლობაში ლევან გოთუას თავისი პატივითი
სიონა და აქვს.
ლევან გოთუა დაჩაღდოებული იყო დიდი და ნათელი გონებით,
სიბრძნეობით რომ მოიპოვებდა ქვეყნად. მისი, როგორც მწერლის,
სიტყვაობა და მომხიბვლელობა ის გახლდათ, რომ მკითხველი
სიბრძნეობით და მოწონებით შეჰყვებოდა. ლევან გოთუა იყო ჩვენი წარს-
თისთვის მსახურელი და ქვეყნის მხატვარიც.
„ახლად“ საშუალოზე კარგა მალაღი, წარმოსადგიაო, რომ იტყ-
ვოდეს ისეთი, ბრეგ მოყვანილობისა, თეთრყრმისი, ბუბუნა ხმის

ბატონი, დაჯანჯღუნარბება, ზუჭუჭთმინი, ნამდვილი ვაჟკაცი სულისა
და ბუნების ადამიანი, თავისი ხალხის დიდად მოყვარული, ქვეყნის
კეთილშობილი, ქართველი მამულიშვილი. იყო ძალზე გაჭრე კაცი, დაუ-
ღალავი მშრომელი, დიდად განსწავლული მწიგნობარი. ქართული მწერ-
ლობის წემდამწვენი მცოდნე, საქართველოსა და მსოფლიო ისტორიაში
ერთობა გონებაწერილობით. იყო დაუცხრომელი მთამსვლელი და მოგ-
ზაურობის ნამდვილი ტრფალი, რამაც ადრე გაუღო გულისკარი, გაუფა-
რთოვა თვალსაწიერი, მოამწიფა როგორც მწერალი და ღრმად ჩაახდდა
ჩვენი ერის წარსული ყოფა-ცხოვრების მეტად აწეწილ-დაწეწილ და
რთულ ლაბირინთში.
იგი ამაოდ არ დაშვრალა. მისი ყოველი მოთხრობა, პიესა და რომანი
ზეარად მიტანილი და სასიკეთო შეწირული, მისი საკუთარი სულისა და
გულიდან მოგვლილი ნაწილია და მოკრძალებით დადებული სამშობლოს
საკურთხევლზე.

ელგუჯა მაღრაძე
მოძალატის ვალი...

1970 წელს ლევან გოთუას შეუდგენია თავის თხზულებათა გამოცემის
გეგმა, გაუთვალისწინებია რვა ტომი და გაუნაწილებია კიდეც, რომელ ტომში
რა უნდა დაბეჭდილიყო. მერვე ტომად „მითრიდატეს“ პირველი ტომი
ჩაუწერია ვითომ გრძნობდა, რომ „მითრიდატეს“ შემდეგ წიგნს ვეღარ
დაწერდა, თუ რა იყო? ასე კი ჩაწერილი მისგან შედგენილ გეგმაში. მას
უნდოდა, რვა ტომის გამოცემით ანგარიში წარედგინა თავისი მკითხველ-
ბისთვის, და ეთქვა, რომ თხზულებების რვა ტომი მწერლისა და მკითხველის
სიყვარულით აღსავსე ურთიერთობისა და სამშობლოსთვის გადანიშნული.
მწერლის ვალი იყო, მოქალაქის ვალი...
როცა ლევან გოთუას წიგნებს ხელს შევსებთ და მისეულ სტრიქო-
ნებს თვალს გაავსებთ, გავახსენდება მისგან თქმული „სერაფიტში“:
„...ჰოი, რა მძაფრი ყოფილა სიკვდილის შემდეგ წაკითხული, მოსწრულე
ცოცხალი სიტყვა!“

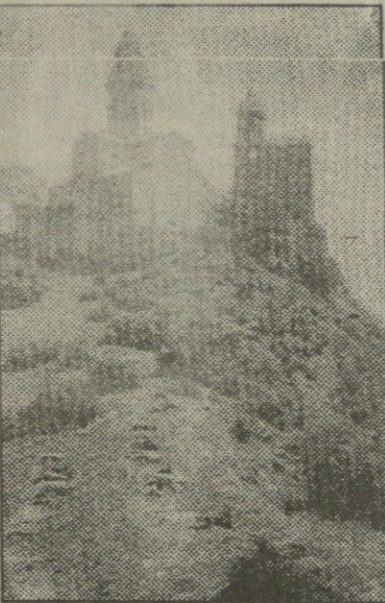
სოლომონ ხუციშვილი
„ვამაყობ, რომ ასეთ
ადამიანთან ვეპოვებოდი...“

„... მე მუდამ მაღლიერი ვიქნები ლევან გოთუას, რადგან
სწორედ მან გამაცნო უუნდამენტური შრომები ქართული ხელოვნე-
ბის ისტორიის შესახებ, მანვე მაზიარა პირველად ქართულ პრესას
და პოეზიას. ჩვენ ბევრს ვსაუბრობდით მუსიკაზეც, რომელშიც ცო-
ტადღენი გამოცდილება მქონდა... მის პიროვნებაში განსაკუთრებით
ვაფასებდი საოცარ კაცთმოყვარეობას, მიუკერძოებლობას, სიმარ-
თიანობას ერთგულებას და უტყუარ სულს. მისთვის უცხო იყო ადა-
მიანების გამორჩევა ერთგულნი ნიშნით. იგი დიდი ინტერნაციონა-
ლისტი გახლდათ, საუბრისას საოცარი მოსმენა იცოდა: თვალდებ-
ნიერებდათ, სიტყვას არასოდეს გაგაწყვეტინებდათ, თვითონ ფა-
ქიზი სულის ადამიანი, ისეთი ტაქტიკა გამოთქვამდა შენიშვნას, შე-
უძლებელი იყო, ანგარიში არ გაეცნიათ. მისი შენიშვნები და მოსა-
ზრებები ყოველთვის მეტმარებოდა მუშაობაში. ჩემთვის ის ყოველთვის
იყო და დარჩება კაცურკაცობის სიმბოლოდ. ვამაყობ, რომ ასეთ ადამიანთან
ვეგვობობოდი...“

სოლომონ გერშოვი
სანატ-პეტროპოლისი

ჭავჭავაძის დაუღვლი...

... ლევან გოთუა,
ეს დევითი კაცი, გარე-
გნულად საკმაოდ მო-
უხეშავი, მაგრამ გულ-
თბილი და კაცთმოყვა-
რი, ყოველ საქმეში ენ-
თუზიასტი, ქაბუკით
დაუღვლი, სიყვარუ-
ლით, შემძლია ვთქვა,
აღფრთოვანებითაც
ეკიდებოდა ქართული
ძეგლების დაცვის საქ-
მეს, ეს თავის სასიცოც-
ხლო საქმედ. მიანდა,
რამდენს მოგზაურობ-
და, რამდენს დადიოდა
ტყეხს და ღრეში, რო-
გორ განიცდიდა ყოვე-
ლი ძეგლის ბედ-ილ-
ბას, თითქმის ყოველი
ძეგლი ცოცხალი არსე-
ბა ყოფილიყო. რა თავ-
გამოდებით უწევდა
პროპაგანდა ძეგლებ-
საც მათ დაცვასაც. მის
ამგვარ მოღვაწეობას
მით უფრო დიდი მნიშვნელობა მქონდა, რომ ლევანი, როგორც მწერალი,
ძალიან პოპულარული იყო. ლევანის წინადადებით დაერქვა ამ კრებულს
„ძეგლის მეგობარი“, ის იყო პირველი კრებულის რედაქტორი, ასე რომ,
სწორედ მან მიანიჭა თავიდანვე მას ის გარეგნული სახე, რომელიც მან
დღემდე შეინარჩუნა. მანვე ჩაუყარა საფუძველი „გრემპალაქობას“, რომე-
ლიც ბევრი სხვა მსგავსი დღეობის თუ დღესასწაულის ნიმუშად იქცა.“

ბრემი. ნაძალადარი

... ლევან გოთუა როგორც პიროვნება, სხვებთან დამოკიდე-
ბულების თვალსაზრისით (ახლობლებთან, ოჯახთან, მეგობრებთან,
საზოგადოებასთან, ასევე ცხოვრებასა სამეაროსთან), მეტად კეთი-
ლი, მოსიყვარულე, ფაქიზი მიმდღობი, მართალი, პირდაპირი და
სხვა მრავალი დადებითი თვისებების მქონე ჩანს... მაგრამ იგი ისეთი
ადამიანია, რომელსაც სჭერა, რომ სიკეთე ბოროტებად იქცევა,
როდესაც ბოროტი კეთილად ეპყრობი. იგი დაუნდობელია ბორო-
ტებისა და ბოროტი ადამიანების მიმართ. განსაკუთრებით, როდეს-
საც ის ბოროტება სამშობლოს, ქართველი ხალხის წინააღმდეგაა
მიმართული.“

ვლადიმერ ნორაბიძე
... შურსა და ცილზე ამაღლებული, დიდი კრწანისელო მეომარი და
უბერებელი მოსხვედელი, სიკვდილის მრავალჯის დამთრგუნველი, ახ-
ლაც მკვირს, ერთის წაქცევის როგორ დასომე სიცოცხლე შენი, რომელიც
უკვე, თავისთავად, სამშობლოს ეკუთვნოდა...
მორის შოცნიზმი

— ქალბატონო ქეთევან, ცნობილია, რომ საქართველოს განათლების სისტემას უამრავი პრობლემა შეექმნა. სწავლების საკითხი ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესია და დაუყოვნებლივ შევალაშოთ. რა ვითარებაა ამ სისტემის ერთ-ერთ რგოლში — უცხოური ენების სწავლების სფეროში? რა არის საქართველოს განათლების მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად?

— ვითარება საკმაოდ მძიმეა. უცხოური ენები განათლების სისტემის პერიფერიაზე იმყოფება და ჯერაც არ გამხდარა ვინმეს ყურადღების საგანი. დავიწყეთ იმით, რომ საქართველოში არ არსებობს უცხოური ენებში სპეციალისტთა მომზადების ერთიანი საფუძვლიანი ეროვნული კონცეფცია. როგორც ჩანს, მისი შექმნა არც უახლოეს მომავალშია მოსალოდნელი. ჩვენ არ ვიცით, როგორი უნდა იყოს სკოლასა თუ უმაღლესში ახლებურად გაზარებული სწავლების მოდელი, მიზნები, სწავლების სტრატეგია და, რაც მთავარია — მასწავლებელი — სასწავლო პროცესის მთავარი წარმართველი. ჩვენ დღეს იმასაც ვერ ვამჩნევთ, როგორ იცვალა მნიშვნელობა სიტყვამ „სპეციალისტი“. დღეს იგი მხოლოდ ცვლის კითხვას — რა დარგში მუშაობს ესა თუ ის პიროვნება, ე.ი. არის თუ არა იგი ექიმი, ფიზიკოსი, თუ ენის მასწავლებელი. სამწუხაროდ, დღეს ეს ტერმინი აღარ გულისხმობს, რადგან კარგია ეს ექიმი, თუ ფიზიკოსი, ე.ი. არის თუ არა იგი პროფესიონალი.

ამგვარად, უცხოური ენების სწავლების სისტემის მთავარი დანიშნულებაა პროფესიონალის მომზადებისკენ შემობრუნება. ამის მიღწევას სწავლების დღეს არსებული სისტემის ვერანაირი გაუმჯობესება ვერ უშველის, იგი ძირფესვიანად შესაცვლელია.

ამ ცვლილებამ ერთნაირად უნდა მოიცვას სწავლების ყველა რგოლი — როგორც სკოლა, ისე — უმაღლესი. ორივემან არსებული ნაკლოვანებანი იმდენად ორგანულად დაკავშირებული ერთმანეთთან, რომ მათი იზოლირებულად „მკურნალობა“ შედეგს ვერ მოიტანს. ამის მოწმენი დიდი ხანი არაა, რაც გავხდით, როცა თბილისის უნივერსიტეტში საინტერესოდ ჩატარებული რეფორმის განხორციელებას დიდად შეუშალა ხელი სკოლაში წლების მანძილზე დამკვიდრებულმა უხარისხო სწავლებამ. სკოლის კედლებში მიღებული ცოდნა მისაღებ გამოცდებზე უმაღლესი სასწავლებლის საკმაოდ ლოიალური მოთხოვნების სრულიად არაადეკვატური აღმოჩნდა.

— რა დახედება საქართველოში უცხოური ენების სწავლების რეფორმას?

— სასწავლო პროცესის სწორ წარმართვას რამდენიმე ფაქტორი უზრუნველყოფს. აქედან გამოვყოფდი მასწავლებლის, სახელმძღვანელოებისა და სწავლების კონტროლის ფაქტორებს.

უცხოური ენების სწავლების ისტორიაში წარმოჩენილმა ხარვეზებმა უკვე სისტემური ხასიათი მიიღო. ამის მიზეზი საქმის უგულო, ხშირად არა პროფესიულ შესრულებებშია საძიებელი. ასეთ ვითარებაში ცალკეულ მონაწილეთა ოსტატობა, კეთილსინდის-

სიერება იძირება არაკომპეტენტურობის მორევში და შედეგს ვერ აღწევს.

სკოლა და უმაღლესი უკვე ახალი ფორმაციის — 21-ე საუკუნის პროდუქტის გამოშვებაზე უნდა ზრუნავდეს: მასწავლებელმა უნდა აღზარდოს პროფესიონალი. ამჟამად კი ჩვენი განათლების სისტემა საშუალო და, ზოგჯერ, დაბალი დონის სპეციალის-

მდგომარეობა კიდევ უფრო რთულია, რადგან ენის ასპექტთა უმრავლესობაში გამოიყენება ინგლისურ-რუსული სახელმძღვანელოები.

როგორც აღვნიშნე, მესამე ფაქტორია სწავლების ყველა დონეზე ცოდნის კონტროლი, რომელმაც უნდა გამოაჩინოს სწავლების მთელი ავარგანობა. ამიტომ, ბუნებრივია, საგამოცდო

შამდე, ახალგაზრდა იზრდება, ვითარდება, ყალიბდება ფაქტობრივად ჩვენი გარეშე, ამის გამო ჩვენ თვალსა და ხელს შუა გვეპარება ასობით ნიჭიერი ახალგაზრდა, რომელთა დაკარგვის უფლება ჩვენ, უბრალოდ, არა გვაქვს! თქმა იმისა, რომ უფროსი თაობა არ ვგაძნობთ ამ გულგრილობას, არ იქნებოდა მართალი, მაგრამ თავს ვიმართლებთ არსებული დუბჭი-

რი. კეთილდღეობის გაუმჯობესება ერთი ძალზე აქტიური საშუალებაა. აქედან გამომდინარე, საყოველთაო მისწრაფებაა, როგორცაც შესწავლისადმი, ფიქრით, რომ გამოიყენოს სწავლის ხარისხის ნამდვილად გასაუმჯობესებელი საშუალებები ყველა ეტაპზე და შესაძლოა სკოლაში — ატესტაქ და უმაღლესში — დიპლომის სრულ დეკლარაციას.

ამიტომ მხოლოდ მაშინ, დესაც საზოგადოება გასცემს სუბს კითხვას — რას შესძენს ყანას მის მკვიდრთა მიერ საფუძვლიანი ცოდნა — შელებელი გახდება „ენით გატანის“ პროცესის რეგულირება მისი ქვეყნისთვის სასიკეთად შემობრუნება.

— უცხოური ენების შემსწავლელთა რიცხვი განუზრუნვლად რდება. როგორ ფიქრობთ, უცხო ანუ „მეხსიერების“ ღრმად შესწავლის ოპტიმალური მეთოდი?

— უცხოური ენის სწავლის სწორი წარმართვა იმ სირთულესთანაა დაკავშირებული, რომ ძნელია ერთი ოპტიმალური მეთოდის შერჩევა. დავაკონკრეტებთ, მაშინ ვიკვლი მეთოდებზე კი არ მელაპარაკა, არამედ იმ სურვილებზე, რომელთაც არა იმდენად ცალკეულ სასწავლო საკითხებს, ვარაუდობს, რამდენად რეფორმის დაწყების ეტაპის ცოდნით შემზადდება, რომელიც, გვირდა თუ არ გვირდა, რე თუ გვიან მაინც დადგება ჩვენს განათლების სისტემაში.

უცხოური ენების სწავლება ჩვენს სისტემის რეფორმის საცია აუცილებლად საქართველოში ანალიზს როგორც არსებული სირთულეების და ახალ პრობლემათა მიმდინარეობის სტრატეგიის, ისე იმ დღეებით ტენდენციებისა, რომელიც ძველ ტენდენციებში მოიძებნება. ეს აუცილებლად საჭიროა, რათა ჩვენთვის სასიცოცხლო მნიშვნელობის საქმე პრაქტიკაში უზინჯოდ დავიდრდეს და წარმართოს. მდომების დამზების სამშროკი ასეთი დიდი რეფორმის დამდვილად არსებობს, რად მიუხედავად თითოეული ჩვენი დიდი სწრაფვისა (ეს დღე, ტავ, მალე დადგებოდეს), ჩვენ რეფორმის გამტარებელნი შემსრულებელნი, ბევრი რამის ვის მზად არა ვართ.

თუ რეფორმისთვის ყველაფერი წინასწარ არ შემზადდეს, თუ რეფორმას ხელი მოკიდებულგარეობა, ნაკლოვანებები ადვილად შემდგომეგებმა, სწავლებისადმი არაშემოქმედებელ მდგომარეობაში მიჩვეულმა ადამიანებმა, თუ რეფორმა შეეხო განათლების სისტემის ერთ რომელ რგოლს — მხოლოდ უმაღლეს ან მხოლოდ სკოლას, ეს გარეგება რეფორმას ძირშივე გამოაღლის ნიადაგს.

ქალბატონო ქეთევან, გამოდის, რომ განათლების სფეროში უახლოეს მომავალში „კასიონი“ ალბათ მოუბრუნდება ამ პრობლემას. სხვა საცია სტებთან ერთად, იმედათქვენც მიიღებთ მონაწილეობას ამ მტკივნეული საკითხის ვრცელ განხილვაში.

განათლება

«სწავლების სისტემა ქორეფორმისად შესაძლებელია»

უცხოური ენების სწავლების საქმეში არსებულ პრობლემებზე, მათი გადაჭრის გზებსა და პერსპექტივებზე ჩვენი კორესპონდენტი ნათია ნოზაძე ესაუბრა ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატს, დოცენტ ქეთევან კანდელაკს

ტის კეთილდღეობისთვის იღვწის. როგორ გამოიყურება ასეთ ვითარებაში მასწავლებელი? რბილად რომ ვთქვათ — ძალიან უსუსურად. იგი ისეა შებოჭილი აკადემიური დოგმებით, რომ სრულ სოციალურ, ზნეობრივ და პროფესიულ აბათიამდნა მისული. რა გასაკვირია, რომ ამ დოგმებს წინ ვერ აღუდგება თანამედროვე მასწავლებელი, რომელიც უცხოეთში ვერ დადის, იქ მომხდარ ცვლილებებს არ იცნობს, სპეციალურ ჟურნალ-გაზეთებს უკვე ვეღარ კითხულობს, მისთვის არ არსებობს თავის თავზე მუშაობის სკოლა, რადგან სასწავლო პროცესი მისგან ამას არ ითხოვს. ამიტომ მასწავლებელთა მასა დღეს რეფორმისთვის მზად არ არის.

ჩვენს პირობებში სახელმძღვანელო ცოდნის შეძენის და ენის პრაქტიკულად ათვისების ჯერ კიდევ ერთადერთ წყაროდ რჩება. ამ სფეროში არსებული სირთულეები თავისი უაზრობით განცვიფრებას იწვევს. ზოგადად, კარგ სახელმძღვანელოს ეკისრება ენის გარკვეული მონაკვეთის ცოდნის უზრუნველყოფა. ცოდნის ათვისება დროითაა შეზღუდული, ამიტომ მეთოდოლოგიაში აღიარებული პრინციპით ხორციელდება — მასალა ლაგდება მარტივიდან რთულისკენ. ეს იერარქია ხელოვნური არ უნდა იყოს, მისი ყოველი საფეხური მომდევნოს შემამზადებელი უნდა იყოს. სრულიად ლოგიკურია, რომ სახელმძღვანელოთა ამ თანმიმდევრობას ერთი ავტორი, ან ავტორთა ერთი გუნდი უნდა ქმნიდეს. ჩვენთან, მაგალითად სკოლის დონეზე, ეს ელემენტარული მოთხოვნილება კი დარღვეულია. ხშირია შემთხვევები, როცა ახალი ავტორის მიერ შედგენილი სახელმძღვანელო წინამორბედ და მომდევნო სახელმძღვანელოებთან დისონანსს ქმნის.

უმაღლეს სასწავლებლებში

მოთხოვნილებებმა უნდა განსაზღვროს და ერთგვარად წარმართოს სწავლების პროცესი. ჩვენთან, სამწუხაროდ, აქაც მცდარმა მიდგომამ იჩინა თავი — მასწავლებელი გამოცდას აგებს იმის მიხედვით, თუ როგორ ასწავლის იგი მოსწავლესა თუ სტუდენტს.

მომზადების დაბალმა დონემ სკოლაში იქამდე მიგვიყვანა, რომ უმაღლესს თავად აწყავს აბიტურიენტი საკუთარი მოთხოვნილების დონემდე, რაც კიდევ უფრო უწყობს ხელს სკოლის ფუნქციების დაკნინებას. ამის გამო, სკოლასა და უმაღლესს შორის აკადემიური ურთიერთქმედების მოგვარება ძალაუფლებურად დაეკისრა რეპეტიტორს, რომელიც, ერთი შეხედვით (სკოლის როლის ასეთი შესუსტების გამო) ერთგვარ ხსნადაც კი მოგვევლინა, მაგრამ, რომელმაც ფაქტურად თითქმის წაშალა სკოლის როლი მოსწავლის ცხოვრებაში.

— ჩვენი თაობის ცუდად აღზრდაში უფროსი თაობის, მწერლებისა და პედაგოგების „ედებათ ბრალი“ — წერდა ერთ-ერთი ქართველი მწერალი; ამგვარი ბრალდებით ალბათ ყოველი თაობა „გამართლებს“ თავს. როგორ ასრულებს თავის რთულ მისიას თანამედროვე პედაგოგი?

— ამ ბრალდებას მეც ვუეროდები. ჩვენს საზოგადოებაში თანდათანობით დაგროვდა უამრავი სატვივარი, რომელთაგან ერთ-ერთი ყველაზე მძიმე ჩვენს მოსწავლე ახალგაზრდობასთან არის დაკავშირებული და რომელზეც პასუხი უფროსი თაობას უნდა მოგვეკითხოს. ჩვენსა და ახალგაზრდობას შორის აღარ არსებობს ახლო, შინაგანი ურთიერთობა. იქმნება შთაბეჭდილება, თითქოს ორივენი ლიანდაგის ორ ხაზზე ვართ შემდგარი, ერთნი — ერთზე, მეორენი — მეორეზე და ასე ერთმანეთის პარალელურად მიგვქანებთ ფინი-

რი მდგომარეობით, ის კი გვაგვიწყდება, რომ ყოველწლიურად ჩვენს მიერ გამოშვებული სტუდენტთა ასეთი ჯგუფი — არა ერთსა და ორ თაობას გააფუჭებს მომავალში. ეს, რა თქმა უნდა, ყველა მასწავლებლისა და სტუდენტის ურთიერთობაზე არ ითქმის, მაგრამ ზოგადი სურათი ასეთია და უკვე ნორმად გადაქცევას გვიქადის.

— საქართველოში უამრავი კომერციული სასწავლებელია; როგორია უცხოური ენების სწავლების დონე ამ ტიპის უმაღლეს სასწავლებლებში? სჭირდება თუ არა ჩვენსთან პატარა ქვეყანას ამდენი უმაღლესი სასწავლებელი?

— დავიწყებთ თქვენი კითხვის ბოლო ნაწილიდან. კომერციულ სასწავლებელთა ასეთი მომარაგებით ყველა შემფოთებულია. საქართველოს მართლაც არ სჭირდება უცხოური ენის ამდენი სპეციალისტი. მაგრამ ამ საკითხს მეორე მხარეც აქვს, უფრო დამაფიქრებელი — ამ სასწავლებლების მიერ გამოშვებული პროდუქტის ხარისხი.

მე პირადად ხანმოკლე გამოცდილება მქონდა ერთ-ერთ ასეთ სასწავლებელში მუშაობისა და ვისურვებდი, რომ სხვა სასწავლებლები აკადემიურად ცოტა უფრო მეტად კვალიფიცირებული ყოფილიყვნენ. მათ, ვის კომპეტენციაშიც შედის ამ სასწავლებელთა კურირება, აქამდეც უნდა გამოეჩინათ მეტი ყურადღება ამ მიმართულებით.

საერთოდ, ჩვენს საზოგადოებას ჯერ კიდევ სათანადოდ ვერ გაუზარებია უცხოური ენის დონა ცოდნის მნიშვნელობა იმ პროცესების ფონზე, რომელიც ჩვენში მიმდინარეობს. ენის შემსწავლელთა დიდი ნაწილი უცხოური ენის ცოდნას ჯერჯერობით აღიქვამს მხოლოდ, როგორც პირად ფასეულობას, რომელიც საკუთა-

ნაპალტი და ამჟვეყნად სიძლიერები დარჩება...

მარცხენა
გეგმით

ინტერვიუ ან-
საქართველოს დი-
რექტორმა. იგი პი-
რამდე, რაც ნაპალტი
და ამჟვეყნად
სიძლიერები
დარჩება...

მე. ჯერად ბადაშვილს, ვასტანტ ტატიშვილს
და გოგი ლეონიძეს. შემდეგ კი სხვებსაც
შემაგებებოდა.

— რატომ დაერქვა ანსამბლს „ივერია“?
— ანსამბლს საქართველოს სახელი დაე-
რქვა. შემდეგ იველიანის სახელი გახდა, რომ
გაქვართლეთი ითვლებოდა კი დღეს რისიკი იყო.
თორავა ავირისა. ასეთი სახელი რამდენიმე თვე
ენაზე აუღერდებოდა.

— თქვენს ანსამბლს მეტად მდიდარი
და საინტერესო რეპერტუარი აქვს. დადგუ-
ლი გაქვთ რამდენიმე სპექტაკლიც. ამჟამად,
მუშაობთ სპექტაკლზე — „ფიროსმანი“. რას
გეგმავთ?

— ნიკადა ისეთი ფიგურა იყო, რომლის
შემოქმედებაც ენათუკლება ჩვენს რეპერტუარს.
ამიტომაც მოვიკიდეთ ხელი ამ თემაზე.

— გარკვეული პაუზის შემდეგ თქვენ
კვლავ გიხილათ თიბლისელმა მაყურებე-
ლმა დიდი საკონცერტო დარბაზის სცე-
ნაზე. რა გრძნობა დაგეუფლათ მასთან
შესხედრის დროს?

— პაუზა, მოგვხსენებთ, საერთო სიტუა-
ციიდან გამომდინარე. იმდენი იყო. თბილისი
საყურებელთა შეხედრის დროს დამუ-
ყვლა სიკვარდის დიდი გრძნობა. მათდამი
პატივისცემა: დიდი ხანობი ვიგრძენი თვით
მაყურებელთან. ამას დიდი ჯილდო, აღბათ.
არ არსებობს ხელისფარების. უდიდეს ბედნი-
ერებას განიცდიდი. როცა დარბაზი სახლად
მაყურებელით და ტაშით გეგავილდებოდა.

— დასხედრებით ცნობილია, თუ როგორ
უჭირს საქართველოს, უჭირს ქართულ კუ-
ლტურასაც. თქვენ, როგორც ქართული კუ-
ლტურის ერთ-ერთი მოღვაწე, გაქვთ თუ არა
იმედი, რომ დადგება დრო, როცა ეს სფეროც
შეგებით ამოიხსნება?

— წინასწარი პროგნოზირება არაფერს
შეუძლია, უიმედობა კი ღმერთმა ნუ ქნას.
აღამიანი იმედით ცოცხლობს. ჩემი დრმა
რწმენით, ბოლოს მაინც სიკეთე გაიმარჯ-
ვებს. ხალხი დაუბრუნდება ნორმალურ ცხო-
ბიერებას და კვლავ წინ წავა ქვეყნის
კულტურული განვითარება.

— თქვენი საქმიანობის სფერო და
პოლიტიკა ორი სხვადასხვა სამყაროა, მაგ-
რამ, მაინც, რას გეგმავთ საქართველოს
დღევანდელი პოლიტიკური მდგომარეობის
შესახებ?

— პოლიტიკაში ჩვენ არ ვერვფიქრობთ.
მაგრამ საკუთარი აზრი ყოველთვის გვაქვს.
დიდი რთობა უნდა ეხილონ პოლიტიკის სპეცია-
ლისტები.

— დიდი, როგორი დამოკიდებულება უნდა
იყოს ხალხთა შორის. ჩვენ, ხელისფარნი,
მხოლოდ მშვიდობის მომხრენი ვართ. პოლი-
ტიკისგან განსხვავებით, ხელისფარებაში სი-
რუ დაუშვებელია.

— მომავალი გეგმების შესახებ...

— „ფიროსმანის“ გარდა ჯერ სხვა
არაფერი გვაქვს გეგმაში. ვიმედოვნებთ, რომ
ეს სპექტაკლი შემოდგომაზე იქნება მზად.

ესაუბრნენ

მარინა ბურასაშვილი

ნანა ბაბიანი

ობა გაცილე-
ლით გაუგონად
ის ხასიათის ჩა-
ვიდრე აღზრ-
ბა ტყუილების გა-
ღვივება მიღებუ-
ლასკვნა, რომლე-
ვა ოჯახში იზ-
მეველია, ეს
ამათს გამოიწ-
ვით უარყოფს
ბის წრესა და
გადგობაში სა-
გარეცელელებს
ამყვანი როლის
ის ხასიათის ჩა-

ლოგრამას, გონებრივ შესა-
ღებლობათა შემოწმებას, ტე-
სტებს ალერგიაზე და სხვა.
თუმცა ტყუილებზე, რომლებიც
სხვადასხვა ოჯახში იზრდებო-

მოჩნდა, რომ ამ ნიშნების უმ-
რავლესობის გარეგანი გან-
პირობებულია უმეტესწილად
მემკვიდრეობით და გაცილე-
ბით ნაკლებად — მშობლე-

ბის დროს. ფაქტობრივად,
ფროიდის დროიდან მოყოლე-
ბული, ყველა ძირითადი თეო-
რია აღამიანის გარემომცველ
სამყაროს ან აღზრდის გაცი-
ლებით მეტ მნიშვნელობას
ანიჭებდა, ვიდრე გენებს ან
აღამიანის ბუნებას.

ოჯახი პიროვნების ბევრი
თვისების ჩამოყალიბებას
უწყობს ხელს, მაგრამ მხო-
ლოდ ბუნებით განსაზღვრულ
ფარგლებში. მაგალითად, ბუ-
ნებით მფრთხალ ბავშვში
ოჯახმა შეიძლება გააძლიეროს
ან შეასუსტოს მფრთხალობა;
მაგრამ, როგორც კვლევა გვი-
ჩვენებს, მფრთხალ ბავშვს
ოჯახი გულადად ვერ აქცევს.

350 შესწავლილი ტყუი-
ბიდან ნაწილი ცალ-ცალკე იზრ-
დებოდა. ცალ-ცალკე გაზრ-
დილთაგან 44 წყვილი ერთი
კვარცხიდან იყო განაყოფიე-
რებული, 21 წყვილი კი —

060030 33-10 83.

გენეტიკა

დანიელ გოლდმანი

გენები განსაზღვრავენ ხასიათს

დნენ და მხოლოდ კვლევისას
შეგვდნენ პირველად ერთმა-
ნეთს, ბევრი რამ დიწერა
პრესაში, მათი პიროვნული
თვისებების შესწავლის პირვე-
ლი მეცნიერული დასკვნები
მხოლოდ ახლა ქვეყნდება.

ხასიათის ცალკეული ნი-
შნების შესწავლის დროს აღ-

ბის, ოჯახური გარემოსი თუ
სხვა ცხოვრებისეული ვითა-
რების გავლენით.

ეს აღმოჩენები მკვეთრად
ეწინააღმდეგებოდა მიღებულ
წარმოდგენებს ბუნებისა და
აღზრდის ურთიერთმოქმედე-
ბის შესახებ პიროვნების ჩა-
მოყალიბებისა და განვითარე-

კულტურული ცხოვრების ქრონიკა

საქართველოს თანამედროვე საზოგადოებაში
ლოცვების მუზეუმის საგამოფენო დარბაზში მიმ-
დინარეობს ახალგაზრდა მხატვრების — ამირან
დანიბეგაშვილისა და თეიმურაზ ჭაბუკაშვილის პე-
რსონალური გამოფენა.

+++

საქართველოს ხალხური სიმღერისა და ცეკ-
ვის სახელმწიფო დამსახურებულ აკადემიური ან-
სამბლის შენობაში (ყოფილი ოლიმპიკთა სახლი)
მიმდინარეობს საქველმოქმედო გამოფენა-გაყიდ-
ვა, რომელიც ეძღვნება ალბინისტების I ექსპედი-
ციას ჰიმალაიზე.

+++

კინოსაზიაროთა თეატრი 1995 წლის საგაზა-
ფხულო სეზონის ხსნის დღით კლდიაშვილის მო-
თხრობების მიხედვით შექმნილი სპექტაკლებით
— „ბაკულის ღორები“ და „ცნობიერება იდიოტი-
სა“. წარმოდგენები გაიმართება 18, 19, 24, 25, 30
და 31 მარტს.

+++

მარგო კორაბლიშვილს პარფორმანსის თეატ-
რი, 21, 22, 23, 24, მარტს, გიწვევთ ახალ სპექტაკლ-
ზე — „გაზაფხულის წვიმა ქალაქის გემში“. ბი-
ლიტები იყიდება წარმოდგენის დაწყებამდე 1 სა-
ათით ადრე დასაწყისი — 16 საათზე. მისამართი:
ლესელიძის ქ. № 4.

ასამთი რუკა

გენები განსაზღვრავენ ხასიათს

დასაწყობი 33-9 33.

სხვადასხვა კვებუნიდან. ამ წყვი-
ლთა შებენისპირებულმა ცილე-
ვამ გვჩვენა, რომ, როგორც წე-
სი, ერთი კვებუნიდან წყვი-
ლები ხასიათით ძალზე პგადნენ
ერთმანეთს.

როით უნდა აიხსნას ეს მსგავსება? თუ ვლიარბობ, რომ პეროვნებაზე ძირითად გავლენას გარემო ახდენს, მაშინ ერთ კვ-
ტრცხიფულ და ერთად აღზრდილ
ტყუბებს გაცილებით მეტი მსგავ-
სება უნდა გამოემჟღავნებინ-
ათ, ვიდრე ასევე ერთ კვტრცხი-
ფულ, მაგრამ ცალ-ცალკე აღზ-
რდილ ტყუბებს. მაგრამ ხსია-
თის 11 თვისების შეპარისპირე-
ბულმა კვლევამ გვიჩვენა, რომ
ტყუბების ამ ორ კატეგორიას
შორის სხვაობა მოსალოდნელ-
ზე გაცილებით ნაკლებია.

მინესოტის უნივერსიტეტის ერთ-ერთმა პროფესორმა, ფსიქოლოგმა (აუქს ტელეგანმა), რომელიც კვლევის ერთ-ერთი მთავარი მონაწილე იყო, დამუშავა კითხვებისა და მტკიცებების მთელი წყება, რომელთა მეშვეობითაც შესაძლებელი გახდებოდა პიროვნების ისეთი ძირითადი თვისებების განსაზღვრა, როგორიცაა აგრესიულობა, წარმატებებისკენ ზნწრაფვა, ინტიმურ ურთიერთობათა დამყარების მოთხოვნილობა და სხვა.

მაგალითად: თუ ცდის პირი დაეთანხმება მკვლევარისგან შეთავაზებულ ასეთ მტკიცებას: „სხვებთან ერთობლივი მუშაობისას მეწინავეობისკენ ვისწრაფვი“, ეს მოწმობს, რომ ეს პირი ენება საზოგადოებრივად აქტიურია და დაჯილდოებულია ლიდერის თვისებებით; ხოლო დათანხმება შემდეგ მტკიცებაზე, — „მე ხშირად მიუხედავად დაღლილობისა, მაინც განვაგრძობ მუშაობას დასახულ პრობლემაზე“, — მეტყველებს ამ პირის შესაძლებლობაზე მიზნის მისაღწევად ბრძოლაში... ხასიათის იმ თვისებათა შორის, რომლებიც აშკარად მემკვიდრეობითაა გაპრობებული, გამოყოფენ ლიდერობისკენ სწრაფვას და, რაოდენ საოცარიც არ უნდა იყოს, ტრადიციონალიზმს ან ავტორიტეტებისადმი მორჩილებას.

ხასიათის სხვა თვისებებში, რომლებიც, კვლევის თანახმად, 50 პროცენტით მაინც აიხსნება მემკვიდრეობით, შედის: კეთილდღეობისკენ სწრაფვა, სიცოცხლის სიყვარული, საზოგადოებისგან განდგომა (მარტოობისკენ სწრაფვა); სტრესების მტკივნეული განცდა, ან პერიქით, მათ მიმართ გამძლეობა; მფრთხალობა ან, პირიქით, რისკისთვის მზადყოფნა. არის კიდევ ერთი მემკვიდრეობით მიღებული თვისება, მაგრამ, ჩვეულებრივ, მას არ განიხილავენ.

პიროვნების დამახასიათებელ
თვისებად. ეს არის დაშლ-
ლი, მსოფთიკური განცდის
უნარი, ვთქვათ, კონცერ-
ტის მოსმენისას.

თელთან, რომ სტრესების მიმართ წინააღმდეგობის გაწევის სუსტაუნარი, რომელიც შემოთ აღნიშნული ტესტების შედეგებით ვლინდება, ნევროზული ბუნების მანიშნებელია. თქვენს ოჯახში მკვეთრად არის გამოთქვანიებული, მაშინ ადამიანი ნერვიულია; მოუწყვნიარი, ადვილად აღზზნებადი და, ჩვეულებრივ, საკუთარი თავით უკმაყოფილო; ხოლო, თუ სუსტად არის გამოთქვანიებული, ასეთ ადამიანს ახასიათებს გულგატეხილობა და ოპტიმიზმი. ნევროტიკებს შეიძლება ვუშველოთ თერაპიით. მაგრამ, თავისი გადამეტებული მგრძნობელობიდან გამომდინარე, ასეთი ადამიანები თვითონ ამჯობინებენ მშვიდ ცხოვრებას და გაურბიან სტრესებს.

ბასილიოს ყველა გამოკვლე-
ული თვისებიდან ყველაზე ნაკ-
ლებადაა შემკვიდრებომაზე და-
მოკიდებული ინტიმურ ურთი-
ერთობათა მოთხოვნილება.
დადგენილია, რომ ეს მოთხოვ-
ნილება აღამიანს უმეტესად
გამოუმუშავდება აღზრდისა
და ცხოვრებისეულ გარემოე-
ბათა წყალობით. აღამიანებს,
რომლებსაც ამგვარი მოთხოვ-
ნილება მეტად ახასიათებთ,
სჭირდებათ სხვა აღამიანებთან
ინტენსიური ემოციური კავში-
რი; ხოლო ისინი, ვისაც ინტი-
მური ურთიერთობებისკენ
სწრაფვა ნაკლებად ახასია-
თებთ, მარტოობისკენ არიან
მიდრეკილნი, არ უზიარებენ
სხვებს საკუთარ განცდებს.

როგორც მიუთითებენ, ხასიათის ამ თვისებაზე ძლიერ გავლენას ახდენს შიდასაოჯახო ურთიერთობათა თავისებურებები. რაც უფო მეტი ფიზიკური და ემოციური სიახლოვეა მშობლებს შორის, მით მეტია შანსი, რომ შვილებს გაუჩნდებთ ინტიმურ ურთიერთობათა მოთხოვნილება და თანდათან განუვითარდებთ სოციალური კონტაქტებისკენ ძლიერი სწრაფვა.

გამოკვლეულ თვისებათა-
გან, როგორც ჩანს, არცერთი
არ არის განპირობებული მხო-
ლოდ ერთი გენით. თითოეული
მათგანი, მინესოტის უნივერსი-
ტეტის მეცნიერთა აზრით, გან-
პირობებულია მრავალრიცხო-
ვან გენთა კომბინაციებით. მაგა-
ლითაა, არავინ შეუდგება მტკი-
ვნებას, რომ მფრთხალიბა ერთი
რომელიმე გენის¹ მოქმედების
შედეგია. ხასიათის ამ თვისებაზე
გავლენას ახდენს მრავალი გენ-
ტური ფაქტორი. ამიტომ გასა-
გებიცაა, რატომ იყთ გამოვლე-
ნილი აღრეულ გამოკვლევებში
მხოლოდ უმნიშვნელო კავშირის

მშობლებისა და შვილების ხასიათებს შორის, თუ ერთ კვერცხსივთუ ტყუპებში ხასიათის თავისებურებათა განმსაზღვრელი გენების ნაკრები ურთიერთიდენტურია, შვილები მემკვიდრეობით მიიღებენ თითოეული მშობლის გენების ნაკრებებს მხოლოდ ერთიდან. ამიტომ ხდება, რომ დაბადო მშობლებს შეიძლება ჰყავდეთ მათი შვილები, პატივმოყვარე მშობლებს კი — მოღუწებულო, ენერგიასა და ინიციატივას თითქმის მოკლებული შვილები.

მინესოტის მეკლავართა და-
სკვნები, რა თქმა უნდა, იწვევს
კამათს. სოციოლოგთა უმრავ-
ლესობა აღიარებს, რომ ტყუპე-
ბის (განსაკუთრებით, — ერთი
კვარცხიდან გაჩენილი და სხვა-
დასხვა ოჯახში აღზრდილი ტყუ-
პების) გულდასმით გამოკვლევა
საუკეთესო ხერხია ხასიათის
თვისებათა მემკვიდრეობით მი-
ღების ხარისხის განსასაზღვრა-
ვად. მაგრამ ზოგიერთი სპეცია-
ლისტი უარყოფს ან ეჭვის ქვეშ
აყენებს მიღებულ დასკვნებს.
უფრო მეტიც: ზოგიერთი მათ-
განი თვლის, რომ ხასიათის ნი-
შანთა გამოვლენა გამოკითხვის
მეთოდით გაცილებით ნაკლებ
საიმედოა, ვიდრე აღაშენის
ქცევაზე დაკვირვება, რადგან
თვით შეფასება შეიძლება არაო-
ბიექტური იყოს.

ყველგის მასალები საკუთარ-
დღეობა მშობლებისთვის: ისინი
მიუთითებენ, რომ თითოეულ
ბავშვს აუცილებლად სჭირდება
ინდივიდუალური მიდგომა, ბავ-
შვის თანდაყოლილი ტემპერა-
მენტის შესაბამისად. მშობლებ-
მა ამ მასალების მიხედვით არ
უნდა გამოიტანონ დასკვნა,
რომ აღზრდა, საერთოდ, არავი-
თარ გავლენას არ ახდენს მათი
შვილების ხასიათის ჩამოყალი-
ბებაზე, მაგრამ მათ უნდა გაი-
გონ, რომ დიდი შეცდომა იქნე-
ბოდა ყველა ბავშვის მიმართ
ერთგვარი მიდგომა. მაგალითად
თუ ოჯახში ორი ძმა იზრდება —
ერთი გულადი, მეორე კი —
მფრთხალი, გონიერი მშობელი
მეორეს დაეხმარება, დაძლიოს
გაუბედაობა, მისცემს რა მას
რისკთან დაკავშირებულ დავა-
ლებებს; პირველს კი ხელს შეუ-
წყობს მისი თვისების განვითა-
რებაში, ამასთანავე, მიაჩვევს
მეტ წინდახედულობას. ბუნე-
ბით მფრთხალ ბავშვს თუ გან-
საკუთრებულად დავიკავებ და
მოვეუფრთხილებით, ამით მხო-
ლოდ გაუძლიერებთ მის გაუბე-
დაობას. ბავშვის აღზრდისას გა-
თვალისწინებული უნდა იქნეს
მისი ინდივიდუალობა და ხელ-
შეწყვეს იმ თვისებათა განვითა-
რებას, რომლებიც ჭაუადვილე-
ბენ ცხოვრებას.

တၢ်ကူၤပိၤ

ნაღი ცქიტიზვილა

თანამედროვე ხელოვნება

...ამჟამად ვახა დვალზე

ამ ცოტა ხნის წინ, ჩვენს გაზეთს ერთი „სასაცილო“ რამ მოხუტებულ მხატვრებს — ავთანდილ შენგელიას შემოეშვედნენ ტბაზე ტოტი, რომელსაც ამ წიგნის ანდამ, კურთხულ მიწვევა გამო, გასტრების ფო. მინდა ამისთვის ბოდიში მოუფლავო ზაქონ ავთანდილვას, კი (რომლის ნახატებიც ასე მომხიბვლელად აზიზებოდნენ დას), ვიდრე გასაწყენების მოსწრებზე, სახლით უფვეცი დეცვად მსოფლიოთი თუ ზნაპროთი თიპაჲ მშინოთი ნაქიშვარა დათვალა.

კახა დვალის შემოქმედება, ძირითადად საინტერესო აღმოჩნდა. ბაროკოს სტილი შესრულებული ნახატები უდავოდ ზღაპრულ განსაკუთრებას მხატვრის წინაშე იჭიჭე მანერით შესრულებულია გრაფიკა რთული, შერეული ტექნიკით (ლუბი და აკვარელი) შექმნილი სურათითელ შემოქმედებას ცოტა რუბენსის, ცოტა ლალო გუდიაშვილის აღმოცენებული ნახატების გავლენა ეტყობა, რასაც დიდ „კოლდავო“ მხატვრის რამდენიმე საინტერესო შეიწავა და პორტრეტები აქვს, თუმცა დების ძირითადი თემა მითოლოგია და ძველი ზღაპრებია — გველეშე ნახატებით დასაზღვრული. კახა დვალის დიდი სურვილია წიგნის დასათავისებურად აქვს გადაწყვეტილი ილუსტრაცია ჰოვსოს „პარზის ღრისთვის“. მხატვრის ყველა ნაშუშეკარი, პორტრეტები იქნება ეს, საოცრად ნათელი, ზღაპრული ფერებით იცნობა.

530708

09804 09805

3060 გეგმისა ხარ

ამ რუბრიკით რესპუბლიკის ფურ-
ნალ-გაზეთების ფურცლებზე დატო-
რავაზე ახალშვილის ხელმოწერით არაერ-
თა წერილი დაისაბუძა. მრავალწლოვან
შრომამ ასახვა ჰპოვა წიგნი „ქართულ
გვერდებზე“. 800 გვერდიანი წიგნი ავ-
ტორის ხარისხი გამოცემაში გამოცემულია
„განათლებელ“-ი. როგორც ავტორი გვაუ-
წყებს, ესაა სამტრედიის პირველი ტო-
მი. მეორე და მესამე ტომში აისახება სა-
ჩინო საფარველიდან ისტორია.

წიგნი ორი ძირითადი ნაწილისგან შედგება. პირველი ნაწილი წმინდა მეცნიერული გამოკვლევაა და ეძღვნება გავრსანკლექსის ფიზიკური და პრაქტიკული საკითხებს. გათვალისწინებულია გენეზისის, სტრუქტურისა და გავრცელების შესახებ დამატებითი გაგნების ადრე არსებული და დღესაც სმარებულ საწილებს შიგთავსის თითოეულის სადარბაზოსა და შინაარსის ეფუძვეთ, რას უნდა ნიშნავდეს ილიაკი, იაკობი, დავითი, აქსენტი, ვიქტორი და სხვა პრაქაული. იქვე შეხვდება ძირევი ცვარებს — ფარცელი, ზურისძე, ლიბარცელი, გრძელისძე, ქიჩბაძე, პაპაშვილი, აბულაშვილი, დონაური, თურბანისძე, იანასარიძე, აბულაშვილი, ჭვლედიშვილი, ქილიაშვილი, ნავთიისძე, კობახიძე, ზავაიშვილი, ჩხენკისძე, ავალიშვილი, დიასამიძე, გუგუნიძე.

მეორე ნაწილი მთლიანად ეთმობა
გვარსახელთა გენეალოგიურ ნუსხას. ა-
მეოთხედილი გაეცნობა ქართლში ძველად
გავრცელებულ და თანამედროვე გვა-
რებს, მათს წარმოშობას. აგებულია
სტრუქტურასა და პირველმხარეების დო-
კუმენტური წყაროებისა. მონოგრაფიის ე-
ნაწილი დამოუკიდებელი გამოკვლევა
და ახალი ფირად შეიფარსი ინტერესი
აქვს ჩვენს მეცნიერულ ზროვნებას.
გამოცემას ახლავს 1 დაბარი, რო-
მელშიც წარმოდგენილია ბარათანიტ-
ისი წიგნი (1628 წ.) დამოუკიდებელი გა-

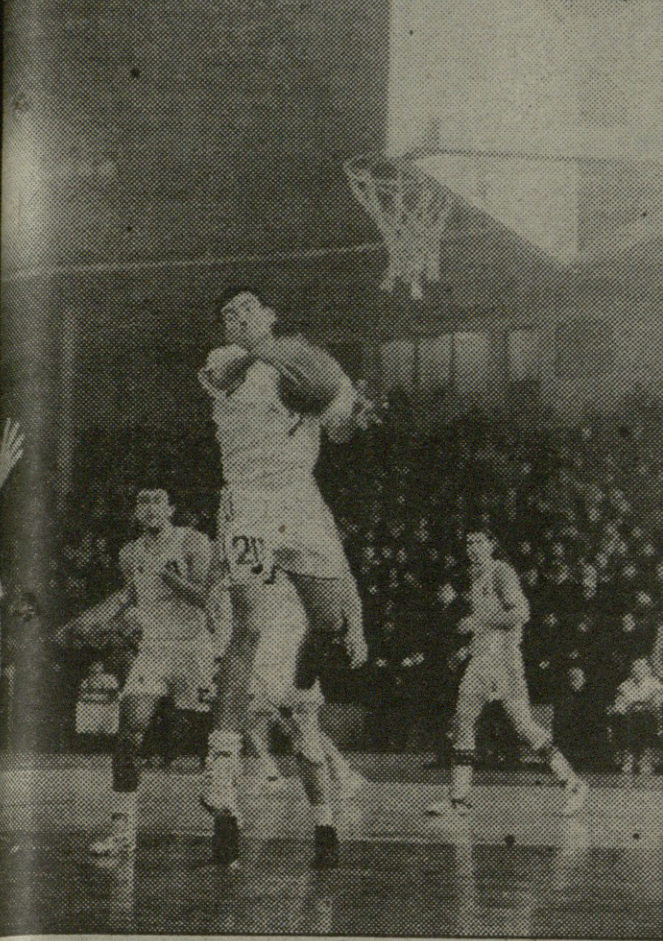
რსაჩელები, XVIII-XI
ვრცელებული საკუთა
საჩის საინფორმაციო

ამ ნაწილში ჰარ-
ბეცრ სანტერესო სია
შეშველად სამაგიდა
ჰართველი კაცისთვის
ანტერესებს ავი ასლი
ლებს, ასლია ზიშველ
არსაიძველს, კიჟულა
ლებს, ბანდურაშვილ
ზურაბაშვილს, ზალ
შვილებს, მენთეშაშვილ
81 000-ზე მეტი გარ-
იული-შესწავლილი
ნაწილიში ავტო-
კლევა-ძიების შედეგ

დარ ფაქტობრივ მ
აღმოჩენილია სარგის
დან და ჰუმლიტა (ვინ
ბიდან, ხელნაწირი წ
პირადი აღკვეთილია
ბულია ასობით პირე
ბულია მოსახლეობა
მათა დაბადების პ
ლაგების და მიგრაცი
წიგნის სამეცნიერ
პროექტის აღიქმის
თავში, რედაქტორთა
მხმ დახმარება უფლ
ლი. მათ შორის აღ
შობისა და ნასესხებ
ბისგან მიღებული ცი
მათი ექიმოლოგიები
რითადი ნაწილი უფ
ნაწილიც ე შემაღლ
როვის, აგრამ იმდ
ლას ახალი დავიწვ
მეშახტე, როგორ
ხვა სტატი: წიგნი
გაშუქება შედგა

ქართულ კალათბურთს საქმე სულაც არა აქვს

საკუთრებით „მერანი“ IV ეროვნული ჩემპიონატის დასაწყისში საქმე საიმედოდ გამოიყურებოდა. პირველობის ამ ეტაპზე ქალაქი სუსტი თამაშით ხასიათდებოდა. უნდა ვივარაუდოთ, რომ ყოფილი „თბილისის“ საკლუბო გუნდის წევრთა ნაწილი შედგება ამ კოლეგების შემადგენლობას და კვლავ ამაღლებს მათი თამაშის დონეს. მიუხედავად, რომ გუნდებს სათავეში უდგანან გამოცდილი მწვრთნელები — ბატონი ზურაბ ბარბაქაძე („მერანი“) და ბატონი გივი მინაშვილი („თორისი“). II წრის I ტურში კი „თორისი“ 4-დან 2 მოგება აქვს და I ჰეგვრუფში მესამე პოზიცია უკავია, ხოლო „მერანი“ ჩატარებული 3 შეხვედრიდან გამარჯვება არცერთში არ მოუპოვებია და ამდენად, II ჰეგვრუფის სატურნირო ცხრილში ბოლო ადგილს სჭერდება.

ამავე ჰეგვრუფში მოასპარეზე გუნდებიდან, მდგომარეობა გაუმჯობესა ქუთაისის „იმერეთმა“, რომელმაც ოთხიდან ორ შეხვედრაში მიაღწია წარმატებას („მერანი“-ს და „თსუ“-სთან) და „აზოტის“ შემდეგ, მესამე ადგილზე გადაინაცვლა. ქუთაისის გუნდი 18, 19, 20, 21 და 22 მარტს ნაადრევად გამართავს II წრის II ტურის შეხვედრებს I ჰეგვრუფის გუნდებთან თბილისში მისი განმეორებითი ჩამოსვლის პრობლემის თავიდან ასაცილებლად.

რაც შეეხება „თსუ“-ს, თუმცა მან სამი დამარცხება იგება, ვიქტორბო, საგანგაოდ საქმე არ აქვს. რადგან გუნდი ძალზედ ახალგაზრდა კალათბურთელებითაა დაკომპლექტებული და მთავარი მწვრთნელის, ბატონი ნუგზარ მარკოიშვილის ხელმძღვანელობით, საქმეოდ პერსპექტიულ კლუბად შეიძლება ჩამოყალიბდეს.

I ჰეგვრუფში მეოთხე და მეხუთე ადგილებს შესაბამისად, „შეგარდენი“ და „გეორგიკა“ დასჭერდნენ.

საბოლოოდ, II წრის I ტურის მატჩების შედეგად, გუნდები სატურნირო ცხრილში ჰეგვრუფების მიხედვით შემდეგნაირად განაწილდნენ:

I ჰეგვრუფი

	თ.	მ.	წ.	ქ.
1. გელა	4	4	0	8
2. დინამო	4	3	1	6
3. თორისი	4	2	2	4
4. შეგარდენი	4	1	3	2
5. გეორგიკა	4	0	4	0

II ჰეგვრუფი

	თ.	მ.	წ.	ქ.
1. კაქტუსი	4	4	0	8
2. აზოტი	3	2	1	4
3. იმერეთი	4	2	2	4
4. მერანი	3	1	2	2
5. თსუ	4	0	4	0

ბოლოს გვინდა აღვნიშნოთ, რომ ზემოთმოცხადებულ ფაქტებში ზემოთხსენებულთაგან არ არის... სპორტის ამ სახეობაში შექმნილ სურათს ყველაზე სწორად — „სასაცილოა, სატირალო რომ არ იყოს“ — ფრაზაზე კი არ ერგება, რადგან ქართულ კალათბურთის წელს სასაცილოდ სულაც არ აქვს საქმე და... ტირილით კი პრობლემები არსიოდეს მოგვარდებოდა.

ანა ახვლედიანი

ერის პარკში დასრულდა ვაჟთა IV ეროვნული საკალათბურთო ჩემპიონატის I ტურის მატჩები: ორ ჰეგვრუფად იყო დაშლილი გუნდები. ოთხ-ოთხი თამაში ჩატარდა.

რომ აღარაფერი ვთქვათ შარშანდელ ტურის მატჩებზე, მეორე წრის მატჩები როგორც აღარაფერი ვთქვათ შარშანდელ ტურის მატჩებზე, ასევე წმინდა ხაზებით თვალსაჩინოა, გაიცემოდა პირველ წრეში გამართული შეხვედრების დონეს, რისი მიზეზიც, პირველ ეროვნულ პირველობაში მონაწილეების ყველა გუნდში შექმნილი უმარტული მდგომარეობაა. ამავე მიზეზით და ჩემპიონატის გაგრძელების საკლუბო გუნდი „თბილისი“.

კლუბებში წარმოქმნილ სირთულე-სა და როგორც კალათბურთელთათვის, მათგან განსხვავებით, თვით დარბაზში მყოფი აუტანელ პირობებს (გელქტრონიკის და წყლის უქონლობა, სიცივე), კიდევ პრობლემაც მიემატა — ტურის მატჩებისას, მარტის თვეში — ქუთაისში აწუხებდა როგორც ქუჩაში მყოფი ღილაკები, ასევე მოედანზე მოთამაშე გუნდებისა. თუმცა, უკანასკნელთ, კიდევ უფრო მეტად, რადგან კალათბურთელებს სათამაშო მოედანზე დაბრუნების გზებზე ახალი საზრუნავი — ცერინიდან რამოდენიმე ადგილას დაშვებული წვეთავა წყალი — ტრიბუნებზე ღებულ უარესი მდგომარეობა გახლდათ. ეს ფაქტი რაღა მოსატანია.

ამ პრობლემათა ფონზე ქართული კალათბურთის მართლაც გმირებად და

თავიანთი საქმის დიდ ოსტატებად უნდა შევარცხოთ, რადგან ისინი თვით „ცუდ საკალათბურთო ამინდშიც“ კი ახერხებდნენ დამელობა შინაგანი პროტესტის ობიექტურად წარმოშობილ გრძნობა და თუნდაც ამ პირობებში, თითქმის უპერტინენოდ ეკეთებინათ თავიანთი საქმე.

მიუხედავად ყველაფრისა, ეროვნული ჩემპიონატის ეს ეტაპიც როგორცაა ჩატარდა, ლიდერები თავიანთი გამოკეთების იყვნენ — თბილისის „გელა“ და თბილისის „კაქტუსი“. მათ თავიანთ ჰეგვრუფებში საუკეთესო შედეგები აჩვენეს — ოთხ-ოთხი თამაშიდან 8 ქულა.

ლიდერთა სერიოზული მეტოქე ეროვნულ ჩემპიონატში მხოლოდ თბილისის „დინამოა“, რომელსაც სათავეში ბატონი ლევან მოსესიშვილი უდგას და რომელიც ნელ-ნელა კვლავ ტრადიციულ ფორმაში ჩადგომას ცდილობს „დინამოს“ მხოლოდ ერთი წაგება აქვს თბილისის „გელასთან“ და I ჰეგვრუფში ექვსი ქულით მეორე ადგილზეა. ინტერესს იწვევს რუსთაისის „აზოტი“ თამაშიც, რომელიც მთავარი მწვრთნელის, ბატონი ოთარ ხმელთაშვილის ხელმძღვანელობით, სტაბილურ ფორმას ინარჩუნებს და II ჰეგვრუფში მხოლოდ „კაქტუსთან“ თამაშ პოზიციებს უნდა აღინიშნოს, რომ სამწუხაროდ, ამ კოლეგებთან 16 მარტს მომხდარი კონფლიქტის გამო, გამოტოვდა შეხვედრა „მერანის“ კლუბთან და ამიტომ, ოთხიდან ორიდან, მხოლოდ სამი თამაში ჩატარდა.

საქმეოდ გაურკვეველია „თორისი“ და „მერანი“ გუნდების მდგომარეობა შეხვედრად იმისა, რომ ეს კლუბები, და გან-

მსოფლიო მოგზაურობის სააგენტოების ქალაქი

ქუთაისი ლეჟავა «ბოგის» ტყვეობაში

მსოფლიო მოგზაურობის სააგენტოების ქალაქი ქუთაისი, რომელიც ქალაქი გადმოცემულია, ლეჟავას, მარტოდმარტო ვე-სივლით დედამიწის გარშემო მოგზაობის, გინესის თერმეტეზის რეკორდების თვალსაჩინოა ამ კონტინენტიდან დასავლეთის ქალაქი დარბაზიდან.

ქალაქი 4200 კილომეტრი ქალაქი მოგზაურობა 10 თებერვლი-10 მარტამდე განვლი. პირველი ჰეგვრუფი 2500 კილომეტრი დიდი სი-მის მიუხედავად წარმატებით და-სა, აქვე განახორციელა 17,19 და 20-ათიანი დედამიწის გადსვლები შესაბამისად გაიარა 257, 246 და 200 კილომეტრი, ამავე დროს სასტუ-

მროში მხოლოდ ოთხი დღე დაჰყო.

დანარჩენი დღეები ქვეშ გაატარა. ახალმა კონტინენტმა ჯუმბერ ლეჟავას დიდი გამოცდა მოუწყო: პე-ლანდის ნავსადგურიდან გამოსულს თავს დაატყდა ციკლონი „ბობი“ და მთელი სამი საათი საშინელ წვიმასა და ქარში თავის ველოსიპედთან ერთად მიწაზე გაქრული ჰყავდა. ასე მოხდა იგი სხვა დაზარალებულებთან ერთად ევაკუაციაში — ქალაქ კარაგის წმინ-და ლუკას სკოლის შენობაში, სადაც ორი დღე იმყოფებოდა.

აგენტოებმა გულშემატკივრებ-მა ქართველ მოგზაურს კარგი მასპინ-ძლობა გაუწიეს. თბილისიდან დარბაზი-მაცამ მან გზის გაგრძელება არჩია და პერტამდე ისევ წვიმასა და ქარში იარა.

პერტში ჯუმბერ ლეჟავას მოგზა-ურობით დაინტერესდა გამოცემილი-ბა ვანგუარდ პრესი, რომელმაც მსოფ-ლიო მოგზაურობის სააგენტოს და ამ მოგზაურობის პროგრამის ხელმძღვან-ელს საგამომცემო — სამეცნიერო ფორმა „თემურ მაისურაძეს“ თავისი თანადგომა აუწყა.

15 მარტს ჯუმბერ ლეჟავამ და-ტოვა ინდოეთის ოკეანისპირა ქალაქი პერტი და გზის აღმართა — მელბურ-ნის გავლით წყნარი ოკეანისპირა ქალაქ სიდნეისკენ აილა.

გვანუკი მანია

მსოფლიო მოგზაურობის
სააგენტო-სამომხმარებო

«მატადორის» ორმაგი დუბლი

პორტუგალიაში გამართა ავტორა-ლიში მსოფლიო ჩემპიონატის მესამე ეტა-პი. როგორც უკვე ვთქვამოდით მონტე-კარლოს და შედეგების ეტაპების შემდეგ ჩემპიონატში ლიდერობა საქმეოდ მოუ-ღონდელად ხელთ იგდო „მიცუბისის“ ახა-ლგაზრდა ფინელმა პილოტმა ტომი მაიკი-ნენმა. ასეთ დასაწყისს პირველ რიგში თვით „მიცუბისის“ პატრონები არ ელოდნენ — ჩემპიონატის სტარტამდე „მიცუბისის“ მან-ქანები არ ითვლებოდნენ ფავორიტთა შო-რის და გუნდის შეუფერხებელ წარმატებ-ვებზე გრაფიკი, თუ რომელ რალიში რო-მელი სპორტსმენი მიიღებდა მონაწილეო-ბას, როგორც გაირკვა, პორტუგალიაში ისი-ნი საერთოდ არ ახერხებდნენ ჩასვლას. მაი-კინენის ლიდერობამ მთელი „მიცუბისის“ აფორიაქა — პორტუგალიის რალიში არ-გამოსვლით ხომ ფინელი მრბოლელი უაღ-რესად საჭირო ქულებს დაკარგავდა, მაგრამ ადრე შედგენილი გრაფიკის ასე სასწრა-ფოდ შეცვლა ვეღარ მოხერხდა და მაიკი-ნენმა უბრძოლველად დათმო ლიდერობა.

მის არყოფნაში უმთავრესი და უაღ-რესად უშედეგო პაექრობა გამარ-თეს რალის ყველაზე ტიტულიანმა მრბოლელმა, მსოფლიოს ოთხჯერ ჩემპიონმა, მაიკინენის თანამემამულე ილუზა კანკუნენმა („ტოიოტა“) და მსო-ფლიოს ორჯერ ჩემპიონმა ესპანელმა კარტოს საინსმა („სუბარუ“).

პირველი დღის შემდეგ საინსი დაწი-ნაურდა, მაგრამ მეორე დღეს უკვე ფინელი ვეტერანი გავიდა წინ, ყველაფერი ასპარე-ზობის დასკვნით დღეს გადაწყდა — რალის თითქმის უკანასკნელ კილომეტრებამდე ისინი კულში ესხდნენ ერთმანეთს: მხო-ლოდ მაშინ, როდესაც ფინელმა სამი სე-ციალური მონაკვეთი რჩებოდა, „მატადო-რმა“ მოახერხა ოდნავ დაწინაურებულიყო და 12 წამით აწობა მეტოქეს.

სხვა მრბოლელები ფაქტობრივად არ ჩარეულან ლიდერთა დავაში და მხოლო-დნა მესამე ადგილს იკავებდა „სასაცილო“ ქალაქის იმპიონი, რომელიც „სასაცილო“ ყველაზე აწობა პირველი რიგი ეტაპის ერთ-ერთმა ყველაზე უიღბლო მონაწილემ, საი-ნისის თანაგუნდელმა, შოტლანდიელმა კო-ლინ მაკრეიმ, რომელიც მთელი სამი წუთით ჩამორჩა კანკუნენს. მეოთხე ადგილზე გერ-მანელი არმინ შვარცი („ტოიოტა“) გავიდა. მხოლოდ მეხუთე ადგილი ერგო წილად მსოფლიოს ჩემპიონს, ფრანგ დიდიე ორი-ოლისს („ტოიოტა“), რომელიც წელს ჯერ-ჯერობით აშკარად ვერ არის ფორმაში, მე-ექვსეზე „ფორდის“ ბელგიელი პილოტი ბრუნო ტირი გავიდა.

ალსანიშნავია, რომ ამ გამარჯვებით საინსმა ერთგვარი ორმაგი დუბლი გააკეთა — წელს მან მეორე რალი მოიგო (პირველი მონტე-კარლოსი) და ამავე დროს ეს იყო „მატადორის“ კარიერაში მეორე გამარჯვება პორტუგალიაში.

სამი ეტაპის შემდეგ საინსს 40 ქულა აქვს, კანკუნენი მას მხოლოდ სამი ქულით

ჩამორჩება. მაიკინენი 25 ქულით უკვე მესა-მე ადგილზეა. მე-4-5 ადგილებზე 20-20 ქულით არიან ტირი და შედეგი კენტ ერიქ-სონი. 16 ქულა ორიოლს აქვს და მეექვსე ადგილზე იმყოფება. მას ერთი ქულით ჩა-მორჩება ჩემპიონატის კიდევ ერთი ფავო-რიტი ორიოლის თანამემამულე ფრანსუა დელკური.

გუნდურ ჩათვლაში „მიცუბისის“ ჯერ-ჯერობით ინარჩუნებს ლიდერობას — 132, ქულა. მას კვალში უდგანან „ტოიოტა“ — 121, „სუბარუ“ — 106 და „ფორდი“ — 101 ქულა.

ჩემპიონატის მეოთხე ეტაპი — „რალი საფარი“ კენიაში გამართება

ბიორბი ბერიპაშვილი

ჭადრაკი

საქართველოს ჩემპიონატი

თბილისის ჭადრაკის სასახლეში დამთავრდა საქართველოს პირველობა 12 და 16 წლამდე ასაკის გოგონათა და ქაბუკეთა შორის. ეს ტურნირი ამავე დროს იყო მსოფლიო და ევროპის პირველობების შესარჩევი ტურნირი. I ადგილზე გასული მსოფლიო ჩემპიონატში მიიღებს მონაწილეობას, II — ევროპის ჩემპიო-ნატში. გაგაცნობთ ტექნიკურ შედეგებს.

12 წლამდე გოგონები

1. ინგა ჯარხალაშვილი (ქუთაისი) — 11 ქულა
2. სოფიკო გვეტაძე (თბილისი) — 10,5 ქულა

12 წლამდე ქაბუკები

1. აკაკი შარაშენიძე (თბილისი) — 10 ქულა
2. გიორგი ფარესიშვილი (დუშეთი) — 10 ქულა

16 წლამდე გოგონები

1. სოფიკო ტყეშელაშვილი (ქუთაისი) — 10,5 ქულა
2. ანინო წიტიშვილი (თბილისი) — 10,5 ქულა

16 წლამდე ქაბუკები

1. გიორგი ბახტაძე (თბილისი) — 11 ქულა
2. ალექსანდრე მაკარაშვილი (თბილისი) — 11 ქულა.

+

მეუღლე გულიყო, შეიღებე მინანბ, ხათუნა, სიძე მამუკა გიორგაძე, შეილიშვი-ლები თამუნა, კახა, და თინა, სიძე ჯიმი, დისშვილები ქეთევანი და ნინო დანელიძე, ძმა ბიჭიკო ოჯახით, სიდედრი სონია, ცოლისდა ლაურა გალაშვილები იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა

ოთარ ბიორბის ან ბოცირი

ბანაშვილი: 19 და 20 მარტს, 15 საათზე; გამოსვენება: 21 მარტს, 14 საათზე; მისამართი: პეტრიაშვილის ქ. №24

რას დაარქმევდით?

ანეკდოტები

მიტო ეუბნება მიხოს:

— გაიგე, ბუტროს ბუტროს ღალი ბადენ-ბადენში რო მიდის?

— შენა, მე, დებილი ხო არა გგონივარ, რა ორ-ორჯერ მიმეორებ?

მეგრულმა თავის სიტყვებში პირველად ნახა იაპონელი.

— დიდა, რა ეკონომიურად ხუჭავს თვალებს?

კახელმა იკითხა, ექო რა არისო. უბრალოდ, ქვევრში რასაც ჩასძახებ, იმას რო ამოგძახებს, ექო ეგ არისო. დადგა ქვევრთან.

— უ-უ-უ — ჩასძახა.

— უ-უ-უ — გაიმეორა ქვევრმა.

— შენა ხარ ექო?

— ექო კი არა, მიტო ვარ, არ ამამეყვანო მანდა...

კაცი ტროლეიბუსში ზის. უცებ, ტილმა უკბინა. მოიჭექა თავი, ამოიღო ერთი ტილი და ჰკითხა, შენ მიკბინეო? — არაო, იუარა ტილმა. — აბა, შენ მიკბინე? — მეორეს ჰკითხა. მეორემაც იუარა. მესამემ აღიარა, მე გიკბინეო. აიღო და მოისროლა.

— ჰოდა, იარე ახლა ფეხით!

ერთ კაცს თუთიყუში ჰყავს. ამ თუთიყუშს საოცრად უყვარს „ბულკები“. იყიდის ეს კაცი თა-

ვისთვის „ბულკებს“, შეუჭამს თუთიყუში. ერთხელაც, მკაცრად გააფრთხილა: 8 ცალ „ბულკს“ ვტოვებ, მივდივარ, ერთიც რომ მოაკლდეს, ვაი, შენი ბრალი, იცოდე, თავს გადაგპარსავ და სახლიდან გაგადგებო. ერთს მაინც შევჭამო, გადაწყვიტა თუთიყუშმა, მერე ხელი ჩაიჭნია და რვავე გადასანსლა. პატრონმა დანაპირები აუსრულა. მიფრინავს თავგადაპარსული, სახლიდან გაძევებული თუთიყუში. ლენინის ძეგლს რომ გადაუფრინა, ჩასძახა:

— ვა, შენც რა მაგრა გყვარებია ბულკები?

ფეხმძიმე მარო მიტოს ეკითხება: მე რო გითხარი, მამეშვი, სხვა ქალთან წადი მეთქი და ფულიც რო მოგეცე, რა ჰქენი?

— რა გქენი და მიტოს ცოლთან ვიყავი და ფულიც გამომართვა.

— მიწა კი დავაყარე მაგ წუწკსა მაგასა, მა მაგას რო უჭირდა, მე მიხოს ფულსა ვთხოვდი?

გურიაში ინკასატორი მივიდა ერთ ოჯახში მრიცხველის შესამოწმებლად:

— რატა, ძამა ეს მრიცხველი გაჩერებული?

— აბა, ეგნატე ნინოშვილი ხო არაა, სანთლის შუქზე რო იმუშაოს!

გურულს ეკითხებიან:

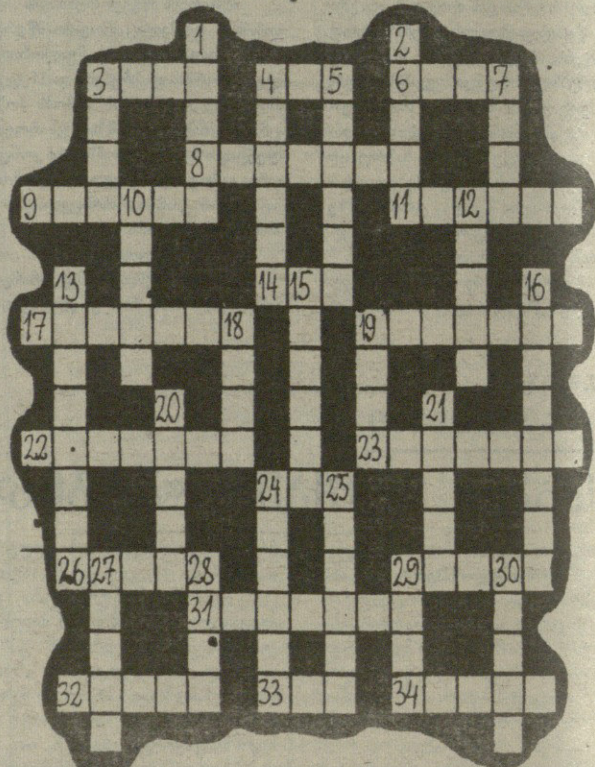
— ატომური ბომბი რომ დაეცეს შენ სახლს, როგორ შეიქცევი?

— ისე შეიქცეა შენი მტერი, მე რო მაშინ შევიქცევი!

ლიმპილვორდი

შპშულა: 1. ზოგჯერ ნოტონის მგობი ხელსაწყო. 2. ოპია თუ ჟამია, გვიცავს ჩვენი... 3. ჩვენი ბუზის მრისხანე აფრიცელი ნათესავი. 4. ფერუცველი ფრინველი. 5. შენ ასე გგონია და თურმე ისე ყოფილა. 7. აკოცა და გაყიდა. 10. შტილდის ფეხი. 11. მანქანა (კინო). 12. ცანგალას საყვარელი სასმელი (ოპერ). 13. უბედური ძაღლის მუცელი. 14. პატრონი (ტურკი). 15. ერთი ფოთლის ქვეყანა (გერმ). 16. „ვოლგის“ ფასი ფეხსაცმელზე. 17. როგორი ყმა იყო არსენა? 19. დედაშვილის ქალიშვილი. 20. რუსი პოეტი. 21. სამშენებლო მასალა. 22. წვეთობით აგროვებენ, ჰიქებით სვამენ. 24. მოწიფულ ყვინილა წოდებით ბრუნვაში, ანუ ტბილი კანფეტი. 25. რა მიიღო ქრიჭინამ ბოტანიკაში? 26. გამოცდაზე? (კინო). 27. ყველაფრის აქვეანი ვალეტი (ბანკი). 28. თუ კარგად მოიქცევი, წაიღო წაგისამენ (ანეკ). 29. საშინელება, რომელიც „ცოლ“ ზე იწყება (ცოლი). 30. ბრიყვი — გურულად. წაგმსება — ინგლისურად.

თბრავულა: 3. შიგნიდან გასატეხი. 4. ბრიყვის მეორე ნახევარი. 6. მუსიკალური უღელტეხილი. 5. ყველაზე გრძელი ცხვირი. 9. აბესალომის სატუსალო (კინო). 11. უკანასკნელი მეფეიტონის სატირალი (სიმღ). 14. ირაკლის ვაკური ვარიანტი. 17. ჩინური აქვს, ფოსტალიონი არ არის. 19. რკინის უნდა იყო, მაგან რომ მოგიწოდოს. 22. შარავნა. 23. გაქცეული შობილტეხი. 24. საგვლიაშვილის საყვარელი ქალაქი ბალტიისპირეთში. 25. ჩინელი, რომელიც უკვდავი გონათ. 26. შეწყვეტეთ სესია, დეპუტატს ვუ... 27. ჩრდილოეთში იცის. 31. მწერალი პაციფისტური ფსევდონიმით. 32. მეფე აბესალომის „გულის ბროშა“. 33. პენიცილინით მდიდარი მდინარე. 34. ნათურასთან დაკავშირებული მამისხელი.

47-ე ნომერში გამოქვეყნებული ლიმპილვორდის პასუხები: შპშულა: 1. ზორო; 2. ტანკა; 3. გორი; 4. ბუტი; 5. აგებო; 6. რქი; 7. ეტლი; 8. კრავი; 9. ინა; 10. ოქრო; 11. ღრნა; 12. იაქი; 13. ბარი; 14. სირი; 15. ალიონი; 16. ასი; 17. არგო; 18. თასი; 19. ნი; 20. პენსი; 21. ელდა; 22. ნივი; 23. მტერი; 24. გლუკოზა; 25. პატარე; 26. ოსკარი; 27. ფელ; 28. ნარკოტი; 29. უნიტაზი; 30. ეარდი; 31. ასაკი; 32. არადანი; 33. თბილისი; 34. იაგანი; 35. გიდელი; 36. იალბუზი; 37. სევილია.

პახტაბ კუცია ნახტი